

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA
OSTRAVA EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Fúze kapitálových společností se zaměřením na daňové dopady

The Merger of Capital Enterprises Focused on Tax Incidences

Student: Bc. Andrea Sztefková

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2010

Prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech tabulek, které jsem převzala a upravila, vypracovala samostatně.

Bc. Andrea Sztefková

V Ostravě dne 30. 4. 2010

Obsah

1. Úvod.....	5
1.1 Charakteristika fúzí.....	7
1.2 Důležité pojmy v procesu fúze	7
2. Ekonomické hledisko fúzí	10
2.1 Fúze firem v útlumu.....	14
2.1.1 Fúze a rok 2009.....	16
2.1.2 Fúze v českých pojišťovnách.....	19
2.1.3 Fúze a prognózy pro rok 2010	20
3. Analýza specifických účetních položek ve vztahu k fúzi a jejich daňové dopady ...	21
3.1 Hranice již nejsou překážkou.....	22
3.1.1 Ocenění aktiv a pasiv převáděných na nástupnickou společnost	25
3.1.2 Rozdíly v oceňování při fúzích v českém a zahraničním prostředí	27
3.1.3 Přeshraniční fúze a zákon o daních z příjmů	32
3.1.4 Převzetí daňové ztráty vzniklé v zahraničí	35
3.1.5 Přeshraniční fúze ve vztahu k DPH	38
4. Vyhodnocení analyzovaných operací	39
4.1 Důsledky ocenění při fúzích obchodních společností realizovaných podle českých norem	41
4.2 Uplatnění daňové ztráty	45
4.3 Přeshraniční fúze a dopady z hlediska DPH.....	47
5. Závěr	49
Seznam literatury	50
Seznam zkratk a symbolů	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

1 ÚVOD

Současná doba přináší mnohá překvapení a neočekávané zvraty. Není tomu jinak ani ve světě financí a obchodu. Celosvětová finanční krize „hýbe“ každou společností a důvod k fúzím podniků tedy nemusí být jen strategický, ale může být uskutečněn za účelem rozšíření výroby či posílení celkového postavení na trhu. Ke sloučení – fúzím podniků vede i špatná finanční situace společnosti, kterou může silnější hráč zachránit. Myšlenka, že hodnota dvou sloučených firem bude větší než samostatně fungujících, zvýšení podílu na trhu či snížení konkurenčního prostředí, jsou hlavními argumenty vedení firem, které se snaží fúzovat.

U fúze, jako jedné z forem přeměny společnosti se můžeme setkat s celou řadou problémů, které je nutné řešit a kterými je nutné se zabývat. Je důležité, aby při realizaci fúze byly skloubeny účetní, daňové a právní hlediska. Domnívám se, že problematika fúzí je velice obsáhlé téma a že snad ani není možné, aby fúzi společností zvládl pouze jeden člověk. Dle mého názoru, by fúzi společností měla vždy provádět skupina účetních, daňových a právních odborníků, aby tak nedocházelo ke zbytečným neúspěchům. Vzhledem k tomu, že toto téma je natolik rozsáhlé, že by vydalo na samostatnou publikaci, rozhodla jsem se zaměřit pouze na určité specifické problémy přeměn.

Fúze řadíme mezi vlastnické transakce, u kterých dochází ke spojování dvou a více podniků, je to forma spojování podílů. Abychom pochopili podstatu fúzí, je nutné znát časové hledisko, od kterého se proces fúze odvíjí. Co vlastně fúze představují a jaké jsou základní, avšak důležité pojmy v procesu fúze, je obsahem první části diplomové práce.

V mnoha případech fúze končí neúspěchem a proto je velmi důležité, mnohdy i rozhodující fúzi správně naplánovat a zorganizovat. Rozhodující je pak udržet ekonomický růst v nově vytvořené společnosti a tento růst neustále zvyšovat. Zda-li fúze představují maximalizaci hodnoty společnosti z ekonomického hlediska a pozastavením se a poukázáním na rok 2008, rok 2009 a na prognózy roku 2010 by mělo být součástí druhé části práce. Zde bych rovněž chtěla poukázat na celosvětovou

finanční krizi, která ovlivnila celou řadu světových fúzí a které jen mnohdy díky ní skončily nezdarem.

S účinností od 1. července 2008 nabyl platnosti nový zákon č. 125/2008 Sb. O přeměnách obchodních společností a družstev (ZoPOSD), zabývající se právní úpravou přeměn obchodních společností a družstev. I když formálně jde o zcela nový zákon, obsahově se v podstatě do tohoto zákona přesouvá komplexní úprava jednotlivých přeměn obchodních společností a družstev z obchodního zákoníku. Avšak zcela novou náplní tohoto zákona je, že se do českého obchodního práva nově zavádí možnost realizace přeshraničních fúzí. Přeshraniční fúze jsou zcela jistě velice náročné a to jak z finančního hlediska, tak z mnoha dalších hledisek. Určitě by se našla celá škála otázek týkajících se této problematiky, avšak mým úkolem, který jsem si stanovila, by měla být analýza daňových dopadů, převzetí daňové ztráty a problematika DPH ve vztahu k přeshraničním fúzím.

Přestože jsou přeshraniční fúze poměrně krátkou dobu součástí zákona o přeměnách a nejsou realizovány zcela běžně jako vnitrostátní fúze, je zcela zřejmé, že jejich velkou nevýhodou bude skutečnost, že každá ze zúčastněných společností se musí řídit různými právními řády a pro takto naplánovanou transakci bude zapotřebí mnohem větší finanční zázemí. Cílem mé diplomové práce, která vychází z nastíněných problémů, by měla být analýza ekonomického hlediska fúzí se zaměřením na daňové dopady u přeshraničních fúzí.

1.1 Charakteristika fúzí

Fúze patří do vlastnických transakcí – je to forma spojování podílů. V terminologii ObchZ¹ se jedná o přeměnu – zánik společnosti, jemuž předchází zrušení bez likvidace. Nutno podotknout, že nelze provést fúzi mezi kapitálovou společností a osobní společností. Musela by tomu předcházet změna právní formy osobní společnosti. Podle toho, zda nástupnickou společností je některá z existujících společností anebo zcela nová společnost, rozlišujeme dva typy fúzí. Obchodní zákoník v §69a odst. 1 a 2 stanoví:

Fúze splynutím – dochází k zániku dvou nebo více společností, jemuž předchází jejich zrušení bez likvidace, jmění zanikajících společností včetně práv a povinností z pracovně právních vztahů přechází na nově zakládanou nástupnickou společnost. Společníci zanikajících společností se stávají společníky nástupnické společnosti, nestanoví-li zákon jinak.

Fúze sloučením – dochází k zániku společnosti (dále jen „zanikající společnost“), nebo více společností, jemuž předchází její zrušení bez likvidace, jmění zanikající společnosti včetně práv a povinností z právně právních vztahů předchází na jinou společnost (dále jen „nástupnická společnost“). Společníci zanikající společnosti se stávají společníky nástupnické společnosti, nestanoví-li zákon jinak.

1.2 Důležité pojmy v procesu fúze

Z časového hlediska jsou důležité zejména tyto okamžiky:

- ❖ **Den předcházející rozhodnému dni fúze** - je to den, ke kterému musí být sestaveny konečné účetní závěrky zanikajících společností a doložené zprávou auditora. U fúzí s.r.o. se vyžaduje zpráva auditora jen v případě, že společnost má povinný audit ze zákona.

---

¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- ❖ **Rozhodný den fúze**- je uveden ve smlouvě o fúzi, je prakticky stanoven zpětně ke dni, k němuž mají všechny zúčastněné strany dostatek informací nutných k rozhodování o fúzi. Od tohoto dne se jednání zanikajících společností považují z účetního hlediska za jednání uskutečněná na účet nástupnické společnosti.²
- ❖ **Den, ke kterému nastávají právní účinky fúze** – jedná se o den zápisu fúze do obchodního rejstříku. Z účetního a daňového hlediska je pak důležité, že tyto dny se nemusí shodovat s datem začátku či konce kalendářního roku (popřípadě hospodářského roku) a zdaňovacího období.

Základním dokumentem je projekt fúze. V něm, ve vztahu k účetnictví, je stěžejní již výše zmiňovaný rozhodný den fúze, avšak zahajovací rozvaha nástupnické společnosti musí být už sestavena k datu vyhotovení projektu fúze. Tomu jsou přizpůsobeny i účetní předpisy, které v návaznosti na zákon o přeměnách, určují jednak účetní období a dále pak také účetní pravidla pro uzavírání a otevírání účetnictví při fúzích³.

Fúze je tedy spojena s povinností vypracovat mimo jiné účetní závěrku ke dni předcházejícímu rozhodnému dni fúze. Účetní závěrka se vyhotovuje jako řádná nebo mimořádná (§ 220d ods. 3 ObchZ). K rozhodnému dni fúze se sestavuje zahajovací rozvaha. Den zápisu fúze do obchodního rejstříku není spojen s povinností vypracovat účetní závěrku⁴. Den zápisu fúze do obchodního rejstříku však má vliv na určení konce účetní období u nástupnické účetní jednotky⁵. Účetní období končí posledním dnem účetního období, ve kterém byl proveden zápis fúze do obchodního rejstříku. Obdobně to platí pro účetní konce zdaňovacího období pro účely zákona o daních z příjmu⁶.

V případě, že se například slučované společnosti nemohou dohodnout na některých podmínkách projektu fúze a práce na fúzi se zpožďují a pokud doba mezi konečnou účetní závěrkou a dnem vyhotovení projektu fúze převyšuje dobu 6 měsíců, tak pak musí být vyhotovena **mezitímní účetní závěrka**. Období mezi jejím datem sestavení a dnem vyhotovení projektu fúze nesmí být delší než 3 měsíce. Tento

² § 220a ods. 3 písm. g) ObchZ.

³ Šebestíková, V. Přeshraniční fúze v podmínkách České republiky. Sb. z konf: Nové výzvy pro účetní, daňovou a auditorskou profesi. Ostrava: EkF VŠB, 2009.

⁴ § 17 ods. 3 zákona o účetnictví.

⁵ § 3 ods. 2 zákona o účetnictví.

⁶ § 17a písm. c) zákona o daních z příjmů.

posun může zapříčinit, že zápis fúze do OR proběhne až v následujícím roce po roce, v němž byl stanoven rozhodný den fúze⁷.

Další pojmy v bodech:

- Zúčastněná společnost, zanikající společnost a nástupnická společnost.

- ❖ **Smlouva o fúzi** – musí mít formu notářského zápisu a podstatné náležitosti⁸. Je to rozhodující dokument, v němž musí být popsán a zdůvodněn celý proces fúzí. Návrh smlouvy o fúzi musí schválit valné hromady všech zúčastněných společností.
- ❖ **Zpráva o fúzi představenstva a dozorčí rady** – u s. r. o. se zpráva představenstva nevyžaduje, jsou-li všichni společníci jednatelem. Zpráva dozorčí rady je u s. r. o. povinná jen tehdy, má-li dozorčí radu.
- ❖ **Znalec pro fúzi** – znalec jmenovaný soudem přezkoumávající za každou ze zúčastněných společností návrh smlouvy o fúzi.
- ❖ **Posudek znalce** - u fúze sloučením pouze u zanikajících společností a to jen tehdy, mají-li být vydány nástupnickou společností nové akcie – vzniknou nové podíly.
- ❖ **Lhůta 12 měsíců** – maximální lhůta mezi rozhodným dnem fúze a dnem podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

Možnost přecenění aktiv:

V souladu se zákonem o účetnictví a také v případech, kdy to vyžaduje obch. zákoník, se v účetních závěrkách společností, které zanikají musí zohlednit ocenění reálnou hodnotou. V případě fúzí se jako reálná hodnota použije ocenění posudkem znalce.

---

⁷ Šebestíková, V. Přeshraniční fúze v podmínkách České republiky. Sb. z konf: Nové výzvy pro účetní, daňovou a auditorskou profesi. Ostrava: EkF VŠB, 2009.

⁸ § 220a ods. 3 ObchZ.

2 Ekonomické hledisko fúzí

Představují fúze úspěch či neúspěch? Maximalizují fúze hodnotu společnosti? Dnešní doba je charakterizována velkým množstvím fúzí. Zatímco v roce 1995 byl světový objem fúzí asi 700 miliard USD, pak 10 let později dosáhl hodnoty téměř 3 bilionů USD a v roce 2007 přesáhl hodnotu 5 bilionů USD⁹. Myšlenka, že hodnota dvou sloučených firem bude větší než samostatně fungujících, je hlavní argument vedení firem, které se snaží fúzovat. Teorie zvýšené hodnoty nové společnosti vypadá skvěle. Praxe bývá mnohdy odlišná. Ve velkém množství případů tyto fúze nejsou úspěšné a nepřinášejí očekávané zvýšení hodnoty a v některých případech dokonce dochází k opětovnému prodeji převzaté společnosti.

Příkladem nenaplnění je jedna z největších fúzí v automobilovém průmyslu – německý Daimler s americkým Chryslerem. Tato fúze zničila více než 36 miliard USD z hodnoty jinak fungujících firem. Některé studie ukazují, že v 70 % případů nejsou dosaženy předpokládané hodnoty a pouze 23% fúzí přináší zpět vlastníkům náklady kapitálu. Navíc v prvním roce po převzetí odchází ze společnosti 47% vedoucích pracovníků. V prvních čtyřech až osmi měsících po převzetí může dojít ke snížení produktivity společnosti až o 50%¹⁰. Většina vedoucích pracovníků uvádějí jako příčinu neúspěchu integraci po spojení či převzetí a zejména „kulturní“ a „lidské“ problémy této integrace. Nicméně této oblasti se společnosti dostatečně nevěnují a zaměřují se hlavně na technické oblasti, jakými jsou finance, které považují za prioritu spojené společnosti.

Skutečnost, že většina fúzí není úspěšná a že mnoho společností si po fúzi nedokáže udržet původní růst, však možná spočívá v tom, že společnosti nerozlišují mezi jejich jednotlivými typy, ale naopak přistupují ke všem stejně. Existuje sedm základních typů fúzí, jež se liší cíli a rozsahem. Každý má své rysy, příležitosti, rizika a faktory úspěchu. Úspěch fúze závisí z velké části na tom, zda společnost dokáže svůj přístup přizpůsobit danému typu. Společnosti, které pochopí a využijí dílčí rozdíly mezi jednotlivými typy fúzí, mají větší šanci na úspěch. Příklady úspěchů a neúspěchů pak mohou posloužit jako ponaučení. Zaměříme se na první čtyři typy fúzí (objemovou, regionální, produktovou a schopností):

---

⁹ Zdroj: www.patria.cz/MediaMonitoring/fuze - ekonomika.

¹⁰ Zdroj: www.patria.cz/MediaMonitoring/fuze - automobilovy -prumysl.

Objemová fúze - při fúzi typu rozšíření objemu mají společnosti mnoho příležitostí, jak si zajistit ekonomický růst. Od snížení nákladů až po upevnění pozice na trhu. Žádná fúze nemůže dosáhnout dlouhodobého úspěchu, pokud společnost ztratí zájem o klíčové zákazníky. Právě ztráta klíčových zákazníků je největší rizikem u tohoto typu fúze. Při úspěšné transakci by si zákazníci ani neměli všimnout rozdílu, že nakupují od nově sloučené společnosti.

Příkladem úspěšné „objemové“ fúze je spojení francouzských obchodních řetězců Carrefour a Promodes, která se uskutečnila v roce 2000. Zpočátku podíl na trhu nově vzniklé společnosti poklesl. Na to společnost zareagovala vstupem na trhy v nových regionech. Jedním z klíčových problémů nutných k řešení bylo vyrovnat rozdílné požadavky dodavatelů hypermarketů a středních a malých obchodů a potlačit tlak na snižování marží. S tím se společnost vyrovnala zvýšením kupní síly. Nakonec urychlila růst přibližně o tři procentní body.

Tento typ spojení přináší kromě mnoha příležitostí i nejvíce problémů. Společnosti jsou vystavovány riziku poklesu prodejů, ztráty zákazníků a nedostatečného využití synergického efektu. Fúze Chevronu a Texaca z roku 2001 je případem, kdy společnost nebyla schopná udržet ekonomický růst. Překrývání sítí benzínových stanic mělo za následek pokles prodejů a výnosů nové společnosti. Propouštění přebytečných zaměstnanců vedlo k destabilizaci pracovní síly a zpomalení těžby. Posléze však společnost zvýšila ziskovost rychlou integrací a zaměřením se na úspory ze synergií a na eliminaci přebytečných funkcí.

Regionální spojení – společnosti provádějící fúzi typu regionálního rozšíření mohou vstoupit na nové atraktivní trhy, získat přístup ke znalostem a zákazníkům na místním tržním prostoru a diverzifikovat rizika. Spojení z roku 2002 dvou amerických společností Anthem a Trigon Healthcare nabízejících zdravotní péči a pojištění v různých státech ukazuje, jak úspěšná může být regionální fúze. Tyto společnosti dosáhly růstu o přibližně šest procentních bodů. Nově vzniklá společnost dokázala nabídnout méně nákladné balíčky zdravotního pojištění. Ty zaujaly nové zákazníky, čímž společnost zvýšila podíl na trhu. Společnost přesvědčila prodejce o jistotě jejich zaměstnání a prodejní týmy zůstaly relativně nedotčené.

Rozhodující význam pro úspěšné regionální rozšíření, především v případě mezinárodních fúzí, má pochopení kulturních rozdílů.

Příkladem podcenění kulturních rozdílů je spojení švýcarské společnosti Zimmer a americké Centerpulse, které nabízejí lékařské nástroje. Přestože očekávání byla vysoká, nová společnost nesplnila sliby a její prodeje klesly přibližně o čtyři procentní body. Proč tomu tak bylo? Zimmer podcenil kulturní rozdíly během integrace. To snížilo prodej, náklady, lidé byli nevhodně alokováni a byly přerušeny vztahy s klíčovými zákazníky. Prodávačům se nevedlo, což sváděli na nedostatečnou a nejasnou komunikaci. V konečném výsledku společnost pozbyla možnosti křížového prodeje a část jejího podílu na trhu připadla konkurentům.

Dalším příkladem nepříliš úspěšné regionální fúze je spojení německého maloobchodního řetězce Wertkauf a amerického giganta Wal-Mart. Americkému Wal-Martu se nepodařilo proniknout na německý trh, protože management nevěnoval náležitou pozornost rozdílné kultuře obou trhů a nepřipravil se na tento problém s dostatečným předstihem¹¹. Dalším faktorem úspěchu je sdílení nejlepších metod a postupů mezi různými regiony. To může být pro některé společnosti problémem. Zejména pro ty, kterým chybí schopnost podělit se o metody a myšlenky se zahraničními partnery.

Produktová integrace a rozšíření schopností – v případě produktové fúze musejí obě strany rychle začít využívat synergií v prodeji. To vyžaduje společné vypracování optimálního produktového portfolia a využití všech možností křížového prodeje. Nová společnost také může těžit z vhodně zvolené obchodní značky vzniklé sloučením dvou známých (například spojení produktů a servisu pod jednou společnou značkou). Společnosti, které fúzují, aby získaly přístup k novým schopnostem (například experti, dovednosti, patenty, technologie), jsou nejvíce ohrožené vnitřními riziky. Proto ke klíčovým faktorům úspěchu tohoto typu fúze patří vše, co pomáhá stabilizovat podnik, zejména zaměření na vnitřní komunikaci a na nabídku podnětů k udržení kvalifikovaných zaměstnanců.

Podařilo se společnosti udržet zaměstnance s klíčovým potenciálem? Oddělení lidských zdrojů¹² (oddělení human resources – HR) hraje při procesu integrace klíčovou roli a mělo by být zapojeno do procesu fúzí už od samotného začátku. Většinou se však stává součástí procesu, až po provedení, což v některých případech už může být pozdě pro rozhodnutí o vhodnosti spojení společnosti s ohledem na rizika v oblasti rozdílnosti kultur společností nebo v oblasti využití lidského kapitálu společností, které mohou vést

---

¹¹ Zdroj: www.byznys.lidovky.cz/ na- nemecky –trh.

¹² Oddělení human resources – HR – oddělení lidských zdrojů.

i k nerealizované hodnotě celé fúze. Lidé nemají rádi změny a při fúzích se musí potýkat s velkým počtem různých změn. Většina fúzí totiž neuspěje ne z důvodu neschopnosti provést technické změny, ale z důvodu vnitřní rezistence organizace.

Oddělení lidských zdrojů by mělo hrát před i při integraci společnosti aktivní úlohu, a to zejména v oblastech:

- ❖ Stanovení role a odpovědnosti vedoucích pracovníků
- ❖ Plánování a implementace integrace
- ❖ Interní komunikace
- ❖ Definování organizační struktury
- ❖ Znovuobsazení pozic (re-recruiting)
- ❖ Kulturní integrace
- ❖ Integrace lidského kapitálu
- ❖ Sledování výsledků a zpětné vazby

Příklady odhalují, že pouze dobře připravené a organizované fúze přinášejí užitek. Rozhodující je udržet ekonomický růst i v nově vytvořené společnosti a zvyšovat jej. Všechny aktivity, které podporují růst výnosů – od zvládnutí tržních rizik v počáteční fázi až po posílení prodejních a marketingových funkcí – zvýší hodnotu firmy.

Je tedy podstatné přistupovat k plánování a řešení úskalí transformace před a po fúzi dle jejího typu. Například společnost, v níž se provádí objemová fúze, by měla být připravena na nejhorší – pokles prodeje, ztrátu klíčových zákazníků a zaměstnanců. Dobře připravená společnost se může těmto nástrahám vyhnout a těžit z možností, které jí fúze nabízí. Úspěšnou integraci zajistí rozvržením zdrojů na správné místo a zaměřením managementu na podstatné činnosti v příhodném čase.

Fúzí se získá rychlý přístup k novým geografickým segmentům a jejich lokální know-how a naroste podíl společnosti na globálním trhu – například Erste Bank a Česká spořitelna. V některých případech jsou motivací možné úspory v prodeji a marketingu – například PepsiCo a Quaker Oats¹³.

---

¹³ Zdroj: www.byznys.lidovsky.cz/globalni-trh.

2.1 Fúze firem v útlumu

Fúze firem ve střední a východní Evropě na podzim roku 2008 klesly. Počet dohod o fúzích se ve střední a východní Evropě snížil o 13,3 % na 809 a jejich hodnota spadla o 30,6 % na 43,87 % miliardy USD (přes 870 miliard Kč)¹⁴. V Česku a Maďarsku, ale na podzim roku 2008 počty fúzí rostly. Jedním z důvodů může být to, že ohromný nárůst fúzí v posledních třech letech dorazil do České republiky s půlročním zpožděním, a tak s půlročním zpožděním také skončil. Navíc jak naše ekonomika, tak společnosti rostly rozhodně nad evropským průměrem a firmy, které chtěly na naše trhy expandovat nebo si posílit své tržní postavení, tak měly jedinečnou příležitost k tomuto kroku.

Už od poloviny předloňského roku zaznamenáváme v souvislosti s finanční krizí snižující se aktivitu firem v oblasti transakcí. Majitelé mění plány a v posledním čtvrtletí loňského roku se firmám do fúzí spíše nechce a od některých transakcí dokonce ustupují. Příčinou je nedostatek likvidity na kapitálových trzích a s ním spojená menší ochota bank k financování. Cizí kapitál výrazně podražil, úvěry již nejsou tak výhodné. Mnoho firem přehodnotilo situaci a naplánované fúze zrušilo. Řada majitelů firem pozastavila probíhající výběrová řízení na prodej firem a dokončují se tak dvě až tři transakce z deseti.

Z odvětví byl za rok 2008 nejvyšší počet fúzí ve zpracovatelském průmyslu a to 577. Druhé byly informační technologie s počtem 237 a třetí skončily finanční služby a pojišťovny s počtem 234. V České republice proběhlo v roce 2008 103 transakcí. Nejvíce transakcí 16 proběhlo v sektoru výroby strojů a zařízení. Jako příklady si můžeme uvést koupi společnosti Pars Nova Šumperk společností Škoda Holding, a.s., nebo koupi společnosti Ferram Stell, a.s., společností BE Group AB. Druhé místo obsadil potravinářský sektor, kde dosud proběhlo 10 transakcí. V nemovitostech „stop“ v některých oblastech, jako například trh nemovitostí, se fúze zastavily úplně. Své majitele například mění internetové obchody. Co se týká poměru mezi domácími a zahraničními investory, mírnou převahu měli ti zahraniční. Přes polovinu transakcí bylo uskutečněno zahraničními investory¹⁵.

---

¹⁴ Zdroj: [www.patria.cz/MediaMonitoring/fúze v Evropě](http://www.patria.cz/MediaMonitoring/fúze%20v%20Evropě).

¹⁵ Zdroj: [www.patria.cz/MediaMonitoring/fúze v ČR](http://www.patria.cz/MediaMonitoring/fúze%20v%20ČR).

Celosvětová finanční krize si vybrala další „oběť“. Stala se jí neuskutečněná fúze mezi světovými těžařskými kolosy BHP Billiton a Rio Tinto. Ze zrušeného obchodu se však zjevně radují mnozí činovníci Evropské komise a soudruzi z čínského politbyra. BHP Billiton, největší těžařská společnost na světě, vycouvala z 68 miliard nepřátelského převzetí konkurenčního rivala, britsko – australské firmy Rio Tinto.

Klíčovou příčinou je světová finanční krize a s ní související pád cen surovin. Zadlužený otesánek Kolos se sídlem v Melbourne přišel s nápadem nepřátelského převzetí předloni v únoru. Tehdy nabídka vypadala tak, že by podílníci Ria získali za každou akcii 3,4 akcie BHP Billiton – celá transakce tak byla vyčíslena na 147 miliard dolarů. Šlo by o jedno z největších sloučení v historii vůbec. Jenže od té doby finanční krize eskalovala, akcie obou firem se zřítily a hodnota obchodu klesla o více než polovinu.

Své však učinila nejen finanční krize, ale rovněž Evropská komise, jíž se zdálo, že by fúze zrodila příliš velkého giganta. Počítalo se proto s tím, že BHP bude muset prodat některé divize, které zpracovávají uhlí a železnou rudu, což hodnotu fúze dále snížilo. Američtí a australští regulátoři přitom námitky nevznegli.

Další nebezpečí se vznášelo nad nebezpečným zadlužením možného nově se zrodivšího otesánka. Rio Tinto má nyní dluh přesahující 40 miliard, který vznikl nákupem hliníkárenské společnosti Alcan, zatímco zadlužení BHP činí 6,3 miliardy dolarů. Padající Rio Fúze se tedy nekoná a obzvlášť velkou radost z toho mají v Číně. Pekingští soudruzi se obávali, že gigant získá nejen silné postavení na trhu, ale i moc značně ovlivňovat ceny, které účtuje odběratelům. Fúze by se také totiž rovnala sloučení globálně druhého a třetího největšího producenta železné rudy a jejím výsledkem by byla těžařská společnost produkující více rudy než nynější jednička, brazilská Vale (někdejší Companhia Vale do Rio Doce)¹⁶.

Jelikož suroviny jsou motorem čínského růstu, znamenalo by to, že se expanze země výrazně prodrazí. Po odpískání fúze se ulevilo nejen čínskému politbyru, ale i akcionářům BHP Billiton, jehož akcie výrazně posílily. Naopak akcie Ria se na burze

---

¹⁶ Zdroj: www.patria.cz/MediaMonitoring/fuze.

v Sydney propadly o více než třetinu, nehlouběji za posledních 21 let. Problémem je, že dluh společnosti Rio Tinto převyšuje její tržní kapitalizaci a prudké zlevnění surovin odradilo těžební kolosy od fúze¹⁷.

2. 1. 1 Fúze a rok 2009

Lidé, kteří ukončili rok 2008 s pocitem únavy a zklamání ze záplavy špatných zpráv, vstoupili do nového roku s cílem nastartovat trh transakcí. Významnými aktéry na trhu byli ti, kteří byli schopni realizovat peněžní transakce, tedy například firmy, které si vytvořily peněžní rezervy, některé suverénní fondy či soukromé rodinné firmy. Do 12 měsíců by měly být vidět určité jasné signály pomalého, ale jistého oživení v oblasti fúzí.

Avšak ani rok 2009 nebyl v oblasti fúzí lepší, ba naopak objem fúzí se celosvětově propadl téměř o polovinu. Ve vyspělých ekonomikách světa klesly fúze v roce 2009 oproti roku 2008 o 56 procent a jde o největší roční propad od roku 1995. Podniky měly potíže zajistit si úvěry na financování investic, protože banky a ekonomiky po celém světě postihla již výše zmiňovaná finanční krize a snad právě proto investice ve třech desítkách nejvyspělejších zemí v rámci OECD klesly o 60 procent. Zatímco v roce 2008 přesáhly bilion dolarů, loni dosáhly jen něco přes 454 miliard USD. Investovat v zahraničí přestaly i firmy ve velkých, rozvíjejících se ekonomikách a skončil tak dlouhodobý trend rostoucích mezinárodních investic. Fúze z Číny, Indie, Brazílie, Ruska, Indonésie a Jihoafrické republiky loni klesly o 62 procent na 46 miliard dolarů z předloňských 120 miliard. Zahraniční investice do této šestice zemí se propadly o téměř 40 procent na 80 miliard dolarů¹⁸.

Výrazný pokles přitom zaznamenalo i Česko. Došlo k jednomu z nejhlubších propadů fúzí v historii. Vůbec největší loňskou transakcí na českém trhu byl prodej Elektrárny Opatovice, za kterou inkasovala britská International Power od česko-slovenské investiční skupiny JaT 17,6 miliardy korun. Na druhém místě v objemu obchodů skončila chemie a strojírenství. Z hlediska počtu transakcí jsou jednotlivé sektory vyrovnány. Hospodářská recese, která loni začala brzdit i domácí ekonomiku, se

---

¹⁷ Zdroj: www.finweb.ihned.cz

¹⁸ Zdroj: www.lidovky.cz/doba-fuzim-nepreje.

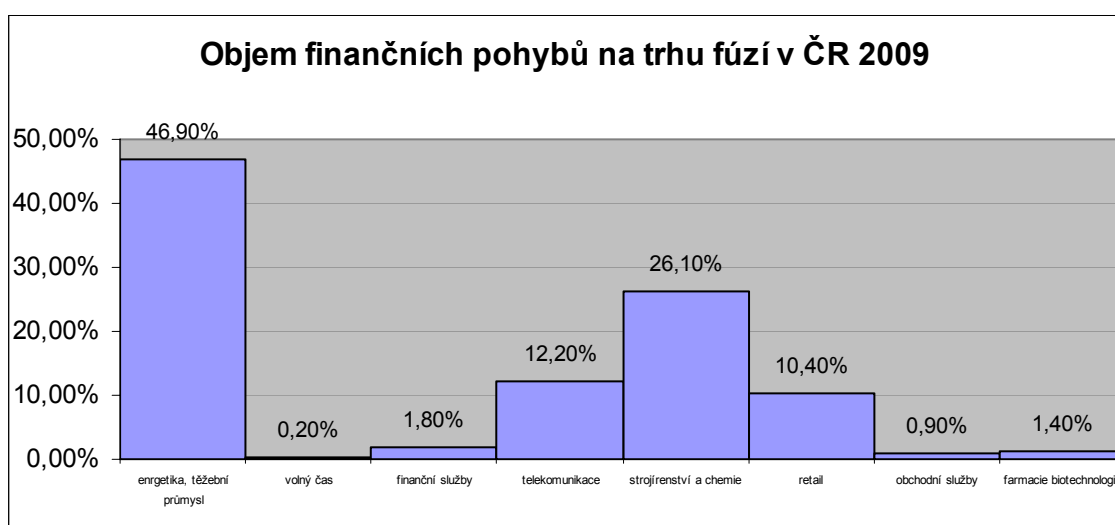
promítla do snížení cen firem v Česku. K výraznému snížení cen prodáváných firem na českém trhu přispěl nejen nižší zájem zejména zahraničních investorů, ale také finanční problémy některých firem. Ty v existenčních potížích změnily majitele, kteří za ně zaplatili často jen zlomek jejich původních cen.

Mezi významné loňské podzimní prodeje patřilo převzetí Škody Power korejskou Dopsán Heavy Industrie, v létě prodej potravinářského Nowaca africké firmě Bidwest a fondu Credit Suisse investiční firmě Wood a Copany.

V roce 2009 byl v České republice největší objem finančních pohybů na trhu fúzí zaznamenán v energetice a těžebním průmyslu. Na druhém místě se umístilo strojírenství a chemie. V dalším pořadí se za sebou umístily telekomunikace, detail, finanční služby, farmacie a biotechnologie, obchodní služby a na posledním místě se umístil volný čas¹⁹ (viz. graf 1 – Objem finančních pohybů na trhu fúzí v ČR 2009).

Co se počtu uskutečněných fúzí v průmyslovém sektoru v České republice v roce 2009 týká, tak největší počet fúzí byl realizován ve stejné míře jak ve strojírenství a chemii tak v retailu²⁰ (viz. graf 2 – Počet fúzí v průmyslovém sektoru ČR 2009).

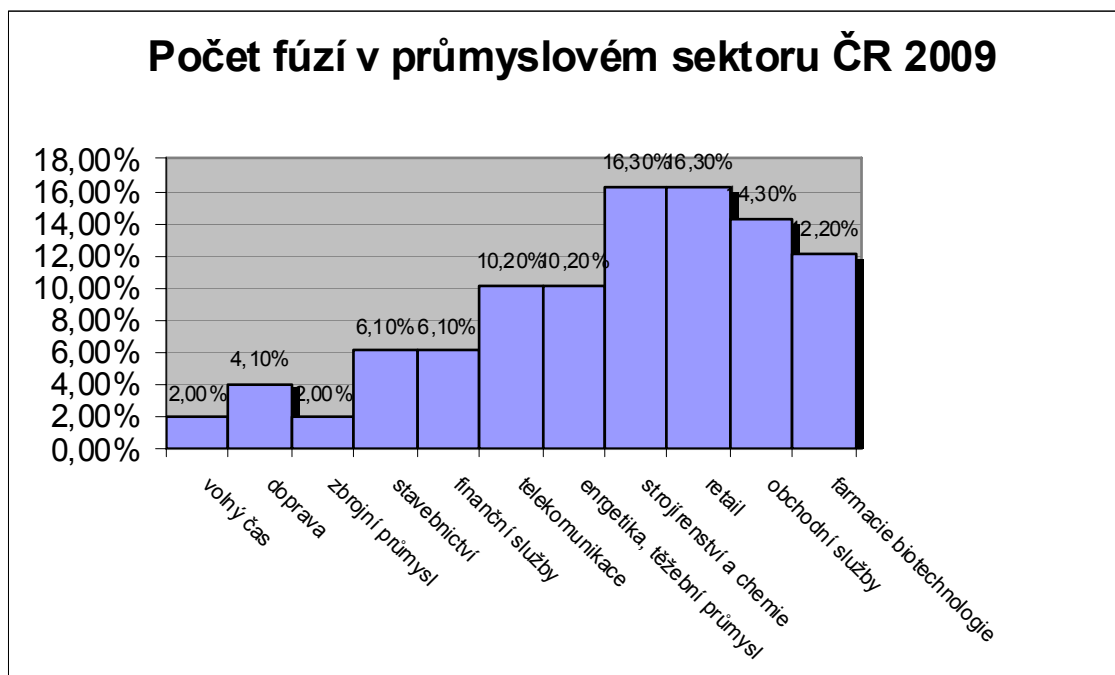
Při vzájemném srovnávání objemu finančních pohybů na trhu fúzí v ČR v roce 2009 a počtu fúzí v průmyslovém sektoru v ČR v roce 2009, jsem došla k závěru, že co se objemu finančních pohybů týká, tak zcela jednoznačně je na prvním místě energetika a těžební průmysl. Kdežto v počtu uskutečněných fúzí jsou až na pátém až šestém místě společně s telekomunikacemi. Domnívám se, že je tomu tak z několika důvodů. Jedním z důvodů je velmi malý počet firem v daném sektoru a dalším důvodem je obrovská finanční náročnost.

Graf 1 - Objem finančních pohybů na trhu fúzí v ČR 2009

¹⁹ Zdroj: www.patria.cz/MediaMonitoring/1541993/fuze.

²⁰ Zdroj: www.patria.cz/MediaMonitoring/1541993/fuze.

Graf 2 - Počet fúzí v průmyslovém sektoru ČR 2009

Rok 2009 byl tedy z hlediska transakcí v oblasti fúzí špatný. Neočekává se, že celosvětový objem transakcí bude náhle prudce stoupat. Kvůli nižší likviditě na trhu a omezené dostupnosti dluhu budou klesat motivace a finanční kapacity pro realizaci transakcí. Je zaznamenán pokles celosvětových ukazatelů P/E, které vyjadřují poměr tržní ceny akcie a čistého zisku na akcii. Pokles činil 22,2 procenta z 15,3 násobku na konci loňského května na 11,9 násobek ke konci listopadu. Došlo také na celkové zhoršení poměru čistého dluhu vůči ziskům před zdaněním, úroky a odpisy které se posunuly z 0,93 násobku na 1,06 násobek. To je signál, že snižuje schopnost uskutečňovat transakce prostřednictvím dluhu.

V Česku i v celém regionu střední a východní Evropy se také výrazně snížily uskutečněné transakce. V uplynulých měsících jsme byli svědky toho, jak řada transakcí skončila těsně před svou realizací nezdarem. Jednak je již nějakou dobu velmi obtížné získat od bank peníze na fúze a jednak potencionální kupci čekají, až ceny ještě více klesnou. V období celosvětové krize došlo na území České republiky k významnějším transakcím především v oblasti pojišťoven, ale tím bych se chtěla zabývat až v následující kapitole.

2. 1. 2 Fúze v českých pojišťovnách

Celosvětová krize nezasáhla jen soukromý sektor a tak co se České republiky týká, tak v době ekonomické krize se některé ze zdravotních pojišťoven rozhodly čelit zpomalování příjmů slučováním do větších celků. Byl ohlášen vznik České průmyslové zdravotní pojišťovny, ve které se spojily pojišťovny Agel, Hutnická a Česká národní. O možné fúzi se spekuluje i v případě Zdravotní pojišťovny vnitra a Vojenské pojišťovny. Pojišťovny argumentují tím, že v době propadu ekonomiky musejí šetřit, což je vytváření mohutnějších a silnějších celků. Oponenti slučování pojišťoven se pak seřadili do dvou táborů.

První, má ideologický rozměr. Fúze jsou naprosto špatné, protože údajně slouží jen k tomu, aby podnikatelské skupiny ovládly peněžní toky ve zdravotnictví. Druhá skupina oponentů pak tvrdí, že fúze jsou naprosto zbytečné. Jejich argumenty lze shrnout takto: Pojišťovny mají na svých účtech výrazné přebytky, a údajný ekonomický důvod k fúzím tedy vůbec neexistuje. Peněz mají pojišťovny dost a krize jen maximálně trochu ubere. Tato myšlenková konstrukce má na první pohled logiku. Proč fúzovat silné celky? Tak jednoduchá ale situace není. Z hlediska sporu fúze-nefúze je úplně jedno, jak velké přebytky pojišťovny mají. Jde totiž o peníze, které leží na účtech, z nichž se mohou platit pouze výdaje za péči pro pacienty – úhrady za léky, ošetření u praktického lékaře nebo třeba pobyt v nemocnici.

Financovat chod pojišťoven a jejich rozvoj lze totiž pouze z malé části vybraného pojistného. Do takzvaného provozního fondu míří pouze 3,6 procenta vybraných prostředků. Co je ale podstatné, tento příděl by se měl na návrh ministerstva zdravotnictví snížit na 3,25 procenta pro zbytek roku 2009, v letošním roce by to mělo být jen 3,1 procenta. Pro srovnání – ve velké Británii mají pojišťovny na provoz pět procent, v Německu 4,8 procenta, v Nizozemsku čtyři procenta. Vezměme, příklad imaginární pojišťovny, která vybrala loni pět miliard korun na pojistném. Na svůj chod tedy měla 180 milionů. A výhled na rok 2011? Při očekávaném propadu celkových

příjmů o sedm procent a s menším procentním podílem je to náhle částka zhruba o čtyřicet milionů nižší²¹.

Co s tím, když potřebujete zachovat funkčnost systému, ale přitom nemůžete vzít peníze z jiného balíčku? Každý ekonom ví, že v podobných chvílích musí hledat úspory, aby dokázal firmu dál obsluhovat. A fúze v tomto případě přináší něco, čemu se v ekonomii říká úspory z rozsahu – místo dvou poboček v jednom okresním městě si necháte jen jednu, snížit náklady na přetahování klientů a podobně. Fúzi jako prostředek k překonání krize často volí soukromé společnosti. Tento krok je ale prospěšný i pro tak specifický sektor, jakým je sektor českého zdravotního pojištění.

2. 1. 3 Fúze a prognózy pro rok 2010

V letošním roce je předpokládán mírný růst podnikových transakcí a to především v uzavírání fúzí. Vzestup můžeme očekávat nejen ve světě, ale i v České republice. Výhodné fúze bude možné realizovat v sektorech, jako jsou nemovitosti či automobilový průmysl. Výraznější aktivita by pak měla převládat zejména v potravinářství, zdravotnictví a energetice. Zmrazení úvěrového trhu v České republice sice skončilo, avšak banky budou ve srovnání s dobou minulou, více konzervativnější. Financování tak bude vyžadovat větší podíl vlastních zdrojů²².

---

²¹ Zdroj: www.e15.cz/nazory/fuze.

²² Zdroj: www.byznys.lidovky.cz/cena-podniku.

3 Analýza specifických účetních položek ve vztahu k fúzi a jejich daňové dopady

Pro úspěšné provádění fúzí je zapotřebí mnoha specifických znalostí z oblasti oceňování, financí, daní, ověřování výkazů apod.

Prvním krokem při přípravě fúzí je obvykle provedení **due diligence**²³, které je nejčastěji zaměřeno na prověření finančních, daňových a souvisejících právních skutečností posuzovaného subjektu s cílem zobrazit silná i slabá místa podniku a rizika spojená s jeho převzetím. Týká se dvou základních oblastí:

Finanční due diligence

Finanční due diligence bývá zaměřeno na analýzu jednotlivých položek finančních výkazů a analýzu vybraných ukazatelů, tj. poměrových a rozdílových ukazatelů a analýza jejich vývoje v časové řadě, případně také ukazatelů ekonomické výkonnosti a jejich mezipodnikové nebo oborové srovnání.

Daňové due diligence

V daňovém due diligence je zapotřebí se seznámit se současnou daňovou pozicí společnosti (daně, kterým podléhá, vztahy se správcem daně, výše využitelných kumulovaných daňových ztrát apod.), vyhodnotíme daňová rizika vztahující se k činnosti, právní formě, způsobu financování a vlastnictví společnosti a navrhne další postup při realizaci transakce tak, aby byla optimalizována daňová zátěž z ní vyplývající.

Výsledkem každé části due diligence je zpráva obsahující získané informace a poznatky s upozorněním na případné problémy a rizika, včetně doporučení, jak je ošetřit. Přílohami těchto zpráv jsou také podrobné podkladové informace a provedené analýzy.

Jak jsem již v úvodu své práce uvedla, ráda bych se v této části práce zaměřila na ne příliš známé transakce v oblasti fúzí a to na **přeshraniční fúze**. Přeshraniční fúze jsou zákonem schváleny poměrně krátkou dobu a snad právě proto, že co je nové skrývá v sobě řadu problémů a otázek, na které není lehké najít správnou odpověď.

---

²³ Due diligence – analýza, rozbor.

3. 1 Hranice již nejsou překážkou

Sjednocení legislativy Evropské unie pokročilo mílovými kroky a fúze dvou a více firem z různých zemí zjednodušily pohyb kapitálu a mezinárodní podnikání. Jednou z úprav, které mají pomoci společnostem a firmám jsou

PŘESHraniČNÍ FÚZE.

Evropský parlament a Rada je odsouhlasily v roce 2005 a do národních právních řádů se musela dostat nejpozději do 15. 12. 2007. Do tohoto data mohly mezi sebou fúzovat výhradně jen české firmy. Úprava přeshraničních fúzí se nevztahuje na subjekty kolektivního investování, tedy na investiční společnosti a investiční fondy. Smyslem této výjimky je i nadále zabránit účelovému stěhování těchto subjektů mimo dosah orgánů státního dozoru státu, kde tyto společnosti působí.

Nový zákon, který umožnil přeshraniční spojení, zjednodušil také celkovou právní úpravu fúzí jako takovou přímo na území České republiky. Nový zákon si kladl za cíl vytvořit obecnou právní úpravu přeměn obchodních společností a družstev a zohlednit veškeré potřebné rozdíly. Opravil nedostatky právní úpravy fúzí a odstranil nadbytečná omezení a restrikce, které byly v předchozím právním řádu. Avšak současně nechtěl vytvořit totální chaos, takže zachoval to, co bez výhrad fungovalo. Zda-li se to podařilo, ukáže až praxe.

V minulosti totiž, pokud chtěl zahraniční subjekt fúzovat s českou firmou, musel si na území České republiky založit novou společnost. Což minimálně poněkud zkomplikovalo a výrazně prodražilo celou akci. Na fúzi tak nejvíce vydělaly právnické a auditorské společnosti a benefit z kombinace dvou firem z různého právního prostředí se nekonal.

Podobná restrikce však odporuje právu volného pohybu a nový zákon na to neopomněl a umožňuje vzniku subjektu ze dvou různých firem z různých zemí.

„Přeshraniční fúze je postavena na principu, že se zde vždy střetávají nejméně dva národní právní řády, podle kterých se řídí zúčastněné společnosti. Přípravná fáze přeshraniční fúze se bude za každou zúčastněnou společnost realizovat podle jejího domácího právního řádu. Má-li tedy dojít k přeshraniční fúzi české akciové společnosti se slovenskou akciovou společností, pak se v přípravné fázi bude řídit česká a. s.

českým právním řádem a slovenská a. s. slovenským právním řádem. Vlastní dokončení přeshraniční fúze spojené se zápisem do českého nebo slovenského obchodního rejstříku se však bude řídit právním řádem státu, ve kterém má nebo má mít nástupnická společnost své sídlo.

Přeshraniční fúzi se mohou zúčastnit všechny české obchodní společnosti i družstva. V souladu s Desátou směrnicí jsou dovoleny jen přeshraniční fúze společností stejné nebo obdobné právní formy²⁴, ledaže národní zákony členských států všech subjektů zúčastněných na přeshraniční fúzi dovolí křížové přeshraniční fúze. Například fúze německé AG s českou společností s ručením omezeným bude možná jen tehdy, jestliže je možná fúze české akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným (což tento zákon dovoluje) a zároveň je možná fúze německé AG s GmbH (což je možné podle paragrafu 3 odst. 3 německého zákona o přeměnách společnosti)²⁵.

V praxi se může například stát, že česká s. r. o. a německá GmbH se rozhodnou fúzovat splnutím ve slovenskou A.S. se sídlem v Bratislavě. Pro tento případ se určuje, že taková operace je povolena jen tehdy, pokud ji dovolují všechna rozhodná práva, tzn. právo české, německé i slovenské.

Jako opačný příklad je možno uvést, že český zákon nedovoluje vzájemnou fúzi mezi veřejnou obchodní společností a společností s ručením omezeným. Není tedy možné fúzovat např. českou veřejnou obchodní společnost se slovenskou společností s ručením omezeným²⁶.

Přeshraniční fúze obsahují většinu shodných povinností jako fúze tuzemské. Existuje zde pouze několikabodové rozšíření, kterému bych se v následujících bodech chtěla věnovat. Stále zůstává zachována koncepce vycházející ze stanovení rozhodného dne, která je sjednocena direktivami v celé Evropě.

Zde bych chtěla poukázat na jednu zvláštnost u přeshraničních fúz a tou je skutečnost, že přeshraniční fúze se za všechny zúčastněné společnosti vyhotovuje společně v jednom dokumentu a obsahové a formální náležitosti přeshraniční fúze se řídí právními řády států, v nichž mají sídlo všechny zúčastněné společnosti, avšak právě zde nastává problém, vztahující se k odchylné právní úpravě stanovující formální náležitosti přeshraniční fúze podle příslušných českých a například německých

²⁴ Např. české a. s. s německou AG nebo francouzskou SA.

²⁵ Zdroj: www.finweb.ihned.cz/c6.

²⁶ SKÁLOVÁ, J., ČOUKOVÁ, P. *Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti*. Olomouc: ASPI, 2008. str.223.

předpisů, protože v souladu se ZoP je pro fúze dostačující písemná forma, ale podle příslušných předpisů Spolkové republiky Německo je však zapotřebí notářské osvědčení. V takovémto případě je pak zapotřebí zvolit kompromisní variantu a dodržet přísnější náležitosti přeshraniční fúze předepsané německým právním řádem, avšak zároveň by přeshraniční fúze měla obsahovat i české obsahové náležitosti, přestože daný dokument je originálně sepsán ve formě německého notářského zápisu.

Zároveň je důležité dbát na pečlivý překlad společného dokumentu a to tak, aby obě jazykové verze – tj. česká verze uložená do sbírky listin rejstříkového soudu zanikající společnosti a německá notářsky ověřená verze, byly naprosto stejné, identické. Zajímavostí je rovněž fakt, že na rozdíl od České republiky, kde jsou do občanského soudního řádu zakotveny jasně stanovené lhůty pro provedení úkonů v rejstříkovém řízení, německé soudy však podobnými lhůtami vázány nejsou. Není možné ani závazně požadovat, aby příslušný německý rejstříkový soud provedl zápis přeshraniční fúze ke konkrétnímu datu a proto ani není možné dopředu přesně odhadnout, kdy mohou nastat právní účinky přeshraniční fúze²⁷, což může v praxi zapříčinit mnohé problémy a to například v případě, že se přeshraniční fúze účastní společnost, jejíž podnikatelská činnost vyžaduje každodenní rozsáhlou spolupráci se zákazníky.

Zákon však nezapomněl na ochranu akcionářů (především těch drobných) před případným zneužitím fúzí, a aby nedošlo k poškození jejich oprávněných zájmů. Výměna akcií a podílů a výplata doplatků společníkům nebo členům při přeshraniční fúzi se řídí právními předpisy toho státu, na jehož území má nástupnická společnost své sídlo.

Uplatnit právo na zaplacení dorovnání společníka nebo člena české zúčastněné společnosti při přeshraniční fúzi je možné jen za předpokladu, že všechny zúčastněné společnosti, jež mají svá sídla v členských státech, jejichž právní řády úpravu práva na dorovnání při vnitrostátní fúzi neobsahují, při schvalování přeshraniční fúze výslovně rozhodnou, že společníci nebo členové české zúčastněné společnosti mají právo na dorovnání, postupem a za podmínek podle zákona o přeměnách, i po zápisu fúze do českého nebo zahraničního obchodního rejstříku.

---

²⁷ Ve smyslu § 213 ZoPOSD.

Právo akcionáře na vyplacení doplatku se nepromlčuje, neboť se jedná o kompenzaci za nucený zásah do vlastnického práva. Toto opatření je nezbytné, protože v praxi už vznikly případy, kdy společnosti proti nedostatečně rychle jednajícím akcionářům uplatnily námitku promlčení jejich pohledávky. Potom ale akcionáři ztratili reálně možnost docílit kompenzace za zásah do jejich vlastnického práva.

Právo na povinný odkup svých akcií získává akcionář při změně práv spojených s jím vlastněným druhem akcie jen tehdy, jestliže se jeho právní postavení touto změnou zhoršuje. Odkup akcií v případě fúzí nepodléhá dohledu ČNB. Pokud dojde ke sporům, řeší se cestou civilních žalob obecnými soudy.

Přeshraniční fúze se rovněž nesmí stát důvodem k omezení práv zaměstnanců. Ti ostatně mají možnost se k fúzi vyjádřit a mají ze zákona stejný vliv, jaký měli před sloučením obou společností.

Přezkoumání zákonnosti přeshraniční fúze provádí notář, který přezkoumává zákonnost a dodržení všech pravidel o ochraně práv společníků, věřitelů a zaměstnanců zúčastněných společností při přeshraniční fúzi. Na základě povinně předkládaných písemností dále vydává osvědčení o přeshraniční fúzi. Notář zároveň přezkoumává zákonnost dokončení přeshraniční fúze z hlediska taxativně stanovených zákonných požadavků a vystaví o tom zvláštní osvědčení pro účely zápisu fúze do příslušného obchodního rejstříku. Právní účinky přeshraniční fúze nastávají ke dni zápisu do českého nebo zahraničního obchodního rejstříku.

3. 1. 1 Ocenění aktiv a pasiv převáděných na nástupnickou společnost

„Jednou z náležitostí projektu přeshraniční fúze jsou údaje o ocenění aktiv a pasiv převáděných na nástupnickou společnost. Jde o údaje, které mají zajistit informace pro společníky o tom, jak se realizuje přechod mezi právními řády. Vycházíme-li z toho, že při sloučení je zanikající společnost v jednom státě a nástupnická ve druhém, pak se vždy jedná o jakýsi „transfer“ mezi právními řády.

Je-li nástupnická společnost česká, pak musí přizpůsobit ocenění nabytého majetku a závazků ze zahraničí českým účetním předpisům a strukturu vlastního kapitálu (jedná se také o položku pasiv) českému obchodnímu právu. Při schvalování přeshraniční fúze se schvaluje nejen samotný projekt přeměny, nýbrž i další dokumenty – účetní závěrky

zúčastněných společností a zahajovací rozvaha. Účetní závěrky jsou sestaveny dle legislativní účetní úpravy jednotlivých států, z nichž pochází zúčastněné společnosti. Zahajovací rozvaha pak obsahuje souhrnné údaje již dle účetní regulace nástupnické společnosti²⁸.

Položka Oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách společnosti obsahuje oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty při přeměně účetní jednotky. V zahajovací rozvaze nástupnické účetní jednotky je možné tuto položku rozdělit na jednotlivé složky vlastního kapitálu v souladu se zvláštními právními předpisy a s příslušným projektem přeměny např. na úhradu ztráty, do základního kapitálu nebo na tvorbu rezervního fondu.

Položka Rozdíly z přeměn společností obsahuje u nástupnických účetních jednotek rozdíly z rozvahových operací vzniklé například vyloučením vzájemných pohledávek a závazků. Tato položka má zde své vyšší naplnění, než u vnitrostátní fúze.

Jako příklad takto vzniklého rozdílu si můžeme uvést situaci, kdy společnost A vykazuje v rozvaze pohledávku za společností B a tuto pohledávku koupila od společnosti C za jinou než jmenovitou hodnotu (zpravidla nižší). Pokud by došlo k fúzi společností A a B, rozdíl mezi jmenovitou hodnotou a pořizovací cenou by byl vykázán právě v položce rozdíly z přecenění při přeměnách společností. V zahajovací rozvaze nástupnické společnosti může být tato položka nebo její část rozdělena stejně jako položka oceňovací rozdíl²⁹.

Při rozdílu jmenovité hodnoty a pořizovací ceny je třeba v zahajovací rozvaze pamatovat na odloženou daň. U obou uvedených položek musí být doloženy provedené rozvahové operace, které ovlivnily zahajovací rozvahu nástupnické společnosti průkazným účetním záznamem – nejčastěji přílohou k zahajovací rozvaze.

Oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty při vnitrostátní fúzi, která navazuje na vykazování výše uvedené položky Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách společností³⁰, se vykazuje, vyžaduje-li to zákon. Na příslušné majetkové účty a účty závazků se vyúčtují rozdíly z ocenění souvztažné s příslušnými účty účtové skupiny 41. Toto pravidlo se netýká složek majetku a závazků, u kterých se změny reálných hodnot

---

²⁸ SKÁLOVÁ, J., ČOUKOVÁ, P. *Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti*. Olomouc: ASPI, 2008. str.229.

²⁹ VOMÁČKOVÁ, H. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí*. Praha: Polygon, 2009. 552 s.

³⁰ § 14a zákona č. 125/2003 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

účtují jako finanční náklad nebo výnos v případě změn ocenění ekvivalencí, které účetní jednotky účtují pomocí příslušného účtu účtové skupiny 41 vykazovaného v položce A. II. 3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků. Tj. u majetku, který je přeceňován na reálnou hodnotu pravidelně se přecenění vykáže buď jako oceňovací rozdíl z přecenění majetku a závazků, nebo jako náklad či výnos běžného období. U ostatních aktiv a závazků se rozdíl z přecenění vykáže jako oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách.

Metoda přeměny³¹ při přeshraniční fúzi, která upravuje rozdíly vzniklé z ocenění reálnými hodnotami nevykázané v účetní závěrce zanikající společnosti nebo vykázané jiným způsobem, než stanoví vyhláška.

V uvedených případech vykáže nástupnická společnost v zahajovací rozvaze požadované ocenění. Oceňovací rozdíly budou vykázaný podle vyhlášky v příslušných položkách stanovených pro ocenění reálnou hodnotou. Při vykázání ocenění požadovaného zákonem o přeměnách lze s ohledem na významnost a věrný a poctivý obraz postupovat rovněž metodou stanovenou v § 24 odst. 3 písm. a) bodu 1 zákona, tj. je možné ocenit jednotlivé složky majetku dle ocenění vedeného v účetnictví původní účetní jednotky³².

Pro přepočet majetku a závazků nabytých přeměnou a vyjádřených v cizí měně je použit kurz vyhlášený Českou národní bankou k rozhodnému dni přeměny.

3. 1. 2 Rozdíly v oceňování při fúzích v českém a zahraničním prostředí

I přes masivní útlum transakční činnosti zůstávají podnikové kombinace jedním z hlavních fenoménů světové ekonomiky. Fúze jsou jednou z hlavních událostí ověřovaného období a odvozeně i období následujících. Nejde pouze o posouzení souvisejících ocenění a účetních zápisů v běžném roce a v následujících letech, ale také poměrně často o velmi komplikovaná právní nastavení vzájemných plnění zúčastněných subjektů včetně opcí, záruk či podmíněných plnění, která mohou vést k řadě úprav účetní závěrky ještě několik let po fúzi.

---

³¹ § 54a zákona č. 125/2003 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

³² § 24 ods. 3 zákona o účetnictví.

Postup, který stanoví účetní či obchodní legislativa, z prvního pohledu působí poměrně logicky a jednoduše, nicméně jeho praktické provedení je mnohdy nesmírně náročné a ne vždy jsou po ruce správné podklady a informace. Situaci nezřídka komplikuje i sama účetní legislativa, kde se jednotlivé předpisy a postupy mohou zásadně lišit podle používaných standardů a systému vykazování.

Typickým příkladem zůstávají například rozdíly mezi českou účetní úpravou účtování o fúzi a přístupem v US GAAP³³ a IFRS³⁴. V důsledku několikaleté snahy o konvergenci IFRS a US GAAP se podařilo v roce 2008 dosáhnout shody v této oblasti, kdy oba systémy téměř zároveň přijaly standardy vykazování podnikových kombinací, které jsou postaveny na stejných základech. Tím se podařilo odbourat poměrně zásadní odchylky mezi asi nejvíce používanými standardy finančního výkaznictví.

Nicméně tato nová úprava, obdobně jako i předcházející nastavení v IFRS a US GAAP má jen několik málo společných prvků s úpravou v české účetní legislativě. Účetní jednotka, která je nucena se s podnikovou kombinací vypořádat jak pro české výkaznictví, tak například i podle IFRS (případně je v situaci, kdy fúzí společnosti, které využívaly odlišné účetní standardy, neboť akcie jedné jsou veřejně obchodovatelné apod.), stojí před nelehkým úkolem – jak vyhovět odlišným předpisům a požadavkům na ocenění a zároveň minimalizovat počet odchylek, které bude nutné sledovat i v budoucích letech odděleně.

Jedním ze zásadních prvků, které jsou společné pro podnikové kombinace bez ohledu na použité účetní standardy či obchodní právo, je požadavek ocenění či přecenění určitých částí rozvahy či podniku. Podnikové kombinace v praxi (ať již podle českých účetních standardů, IFRS nebo US GAAP), mají největší vliv na celkovou podobu rozvahy (a výsledky hospodaření v příštích obdobích) má přecenění dlouhodobých hmotných a nehmotných aktiv včetně stanovení zbytkového nealokovaného goodwillu³⁵.

Ocenění zpravidla představuje specializovanou úlohu, kdy je nutno pracovat s celou škálou předpokladů, rozpočtů, finančních ukazatelů, diskontních sazeb apod. Kvalifikace zaměstnanců účetní jednotky je mnohdy nedostatečná pro stanovení nových

---

³³ americké standardy účetního výkaznictví.

³⁴ mezinárodní standardy účetního výkaznictví.

³⁵ VOMÁČKOVÁ, H. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí*. Praha: Polygon, 2009. 552 s.

hodnot v souladu s obecně uznávanými principy a metodami pro oceňování a v řadě případů je zpracování nezávislého znaleckého posudku požadováno i zákonem.

Posouzení kvality a spolehlivosti použitého ocenění včetně jeho numerické správnosti je zpravidla také obtížné pro auditora neboť jeho kvalifikace je dána primárním zaměřením na účetnictví a při zpracování auditu a vyjádření svého výroku se musí rozhodnout, zda na zpracované ocenění bude či nebude spoléhat.

V praxi proto vzniká trojúhelník „společnost – znalec – auditor“, který by se měl daným oceněním zabývat. Auditor nemůže na ocenění stanovené znalcem spoléhat v plném rozsahu, aniž by provedl procedury, kterými se ubezpečí, že podklady, předpoklady a metody, které byly pro ocenění použity, jsou pro něj akceptovatelné.

V praxi často řeší auditoři tento úkol prostřednictvím vlastních či spolupracujících oceňovacích odborníků, na jejichž kvalitu a zkušenosti se mohou spolehnout. Tito odborníci pak provádějí verifikaci předloženého ocenění a diskutují své závěry s auditorem i vedením společnosti, případně se znalcem, který ocenění zpracoval.

Pokud se zaměříme na podnikové kombinace mezi subjekty, které nepodléhají společné kontrole, jedná se většinou o čisté akvizice. V těchto případech je třeba správným způsobem vyhodnotit alokaci kupní ceny a stanovit související goodwill a přecenění aktiv i závazků. V takové situaci je účast specialisty na oceňování pro účely alokace kupní ceny zpravidla nevyhnutelná – jak pro společnost, tak pro auditora.

Jaký je rozdíl mezi alokací kupní ceny (PPA) například pro IFRS či US GAAP v českých podmínkách a v zahraničí?

Výhoda globálních standardů spočívá v tom, že by měly být aplikovatelné všude stejně bez ohledu na legislativní či daňové rozdíly. To je však do určité míry jen teorie, protože tyto standardy, především IFRS, neposkytují detailnější vodítko pro ocenění jednotlivých kategorií aktiv a závazků, je česká praxe od té západoevropské poněkud odlišná, což je dáno hned několika specifiky a důvody na straně klientů i znalců.

Jak se dá předpokládat, transakce ve velkých finančních centrech typu Londýn jsou řádově větší a zahrnují komplexnější problematiku a větší množství geografických (a tím pádem i legislativních a daňových) oblastí než menší regionální transakce. Kromě komplexnějšího projektového managementu nepředstavují tyto transakce zásadně odlišný metodický problém.

Méně zmiňovaným, ale o to důležitějším faktorem je skutečnost, že v západní Evropě a Americe tvoří podstatně větší počet klientů kótované společnosti a výsledek celého PPA procesu – ať už ve formě velikosti goodwillu či implikované hodnoty budoucího odpisu z reálné hodnoty čistých aktiv a následného vlivu na ukazatele zisku na akcii či růst zisku vysílá určitý signál směrem k trhu a investorům, kteří jsou hlavními uživateli výkazů. Alokace kupní ceny je tedy ve finančním životě firmy událostí s mnohem „hmatatelnějším“ dopadem než v českém prostředí, kde je často o transakci hluboko uvnitř holdingové struktury a dopady do výsledků kótované matky nejsou velmi zásadní. Třetí rozdíl je v celkovém množství transakcí a s tím spojených alokací. Zjevně platí, že většina počet ocenění znamená větší zkušenost a kvalitu jednotlivých znalců i celého národního prostředí.

Co se odbornosti českých oceňovacích specialistů v porovnání s jejich zahraničními kolegy týká, tak česká oceňovací praxe není kvalitativně významně odlišná od jiných vyspělých zemí. Zatímco toto tvrzení platí téměř bez výhrad pro oceňování společností, situace v oblasti oceňování jednotlivých aktiv a závazků, např. pro mezinárodní standardy, je poněkud odlišná a vyplývá především z výše zmíněné neexistence detailní specifikace vyžadovaných metod a postupů. Přestože kvalitní PPA ocenění staví na stejných základech jako jiné oceňovací disciplíny, má svoje specifika vycházející především z určitých mezinárodně uznávaných zvyklostí.

V situaci, kdy se znalec z oblasti podnikových ocenění pouští do ocenění pro alokaci kupní ceny bez předchozích zkušeností, vzniká řada metodických problémů, ale i odlišností v základních vstupech a předpokladech, které větší oceňovací společnosti s širší praxí používají víceméně shodně v globálním měřítku za účelem dosažení srovnatelnosti účetních výkazů. A právě v objemu zkušeností je hlavní rozdíl mezi českými a „západními“ odborníky na PPA. To se projevuje nejen v celkovém výstupu, ale i v přístupu k procesu alokace a komunikace a auditorem a jeho specialisty neověření správnosti jejích výsledků.

V případě přeshraničních transakcí, ať už ve dvou či více zemích, je tento globální či „nadnárodní“ pohled zásadní pro zaručení konzistence nejen v lokálním národním měřítku, ale i napříč jednotlivými cílovými zeměmi. Proto je například ve Velké Británii oceňování pro alokaci kupní ceny doménou spíše větších poradenských

společností se samostatným oddělením mezinárodního účetního poradenství a mezinárodním zastoupením a zkušenostmi.

Nesmírně důležité je rovněž nastavení včasné komunikace od samého počátku, tj. od volby znalce společností. Již v tomto okamžiku je potřeba rozvinout diskusi o obsahu a načasování jednotlivých kroků. Základními milníky by měla být identifikační fáze a teprve následně po odsouhlasení jejích závěrů fáze vlastního ocenění.

V první fázi znalec po diskusi s managementem identifikuje aktiva a závazky (v rozsahu svého pověření), která budou rozpoznána v konsolidované rozvaze nabývané společnosti, a navrhne metody jejich ocenění. Výstupem tohoto kroku by měla být prezentace či diskuse auditorem a jeho oceňovacími specialisty. Podcenění a přeskočení tohoto milníku je základem k potenciálním zásadním problémům a rozporům v úplném závěru ocenění. A jednoznačně zde platí: čím větší a komplexnější transakce, tím větší riziko.

Zároveň je důležité v tomto prvním kole identifikovat ostatní potenciálně problematické oblasti jako například podmíněné úpravy kupní ceny, opční struktury apod.

Pokud je včasné a správně provedena první fáze, z pohledu auditora a jeho oceňovacích specialistů, pak zbývá „pouze“ kontrola správné aplikace dohodnutých metod a ověření reálnosti použitých vstupů. Ty jsou více (čistě tržní, například diskontní míra) či méně objektivní (tempo růstu tržeb, vývoj marže apod.).

V českém prostředí je často opomíjenou, nicméně klíčovou kontrolou správnosti alokace kupní ceny v celkovém kontextu diskuse a pojmenování výsledků ocenění z pohledu logiky transakce a zaplacené kupní ceny. Tím je myšleno především věcně ekonomické vysvětlení obsahu residuálního goodwillu (synergie, reálné opce, kontrolní prémie apod.), jeho podílů na celkové transakční ceně, poměru k alokované kupní ceně na nehmotná aktiva, proporce hmotných a nehmotných aktiv a srovnání s podobnými transakcemi v odvětví.

Ocenění podniku a ocenění pro alokaci kupní ceny jsou značně odlišná ocenění z pohledu standardu hodnoty, metod a s tím souvisejících tržních vstupů- Znalec si toho musí být vědom od samého počátků. Zatímco při ocenění podniku se díváme na společnost jako organický celek v kontextu její specifické tržní pozice a silných a slabých stránek, ocenění pro účely alokace kupní ceny je zaměřeno na samostatná aktiva a závazky a jejich hodnotu za pohledu průměrného tržního kupujícího bez přímé návaznosti na ostatní aktiva a závazky společnosti.

Pokud je aktivem například nedostatečně využito současným majitelem či společností je mnohem menší než konkurence a nedosahuje úspor z rozsahu, neznamená to, že by jeho hodnota za to měla být penalizována – pokud nejlepší užití aktivity v průměrné společnosti na trhu garantuje vyšší hodnotu a ochotní kupující by tak za něj zaplatili více.

Tento pohled je potřeba konzistentně aplikovat na veškerá aktiva u všech metod a vstupů ocenění – porovnatelná aktiva na trhu, peněžní toky a diskontní míra či reprodukční náklady. Ačkoli jsou obě ocenění odlišná v použitých metodách a předpokladech, je potřeba mít na paměti, že v celku (tj. všechna aktiva, závazky a zbytkový goodwill) musí být oba přístupy kompatibilní z pohledu hodnoty společnosti a její celkové rizikovosti, což ne vždy bývá v české praxi analyzováno a k tomu sloužící metoda průměrné vážené návratnosti aktiv (WARA) není vždy a nebo správně aplikovaná.

Nejčastější obecné problémy, které řeší auditoři ve spolupráci s oceňovacími odborníky. Od testování znehodnocení aktiv, goodwillu a testování závazků, přes ocenění reálných opcí (např. ložiska nerostných surovin), oceňování finančních instrumentů, posuzování efektivitu zajištění, ocenění penzijních závazků, komoditních zásob až například po určení likvidační hodnoty, pokud dojde k porušení předpokladu pokračujícího podniku. Celkově lze očekávat, že do finančních výkazů bude ve stále větší míře zasahovat koncept reálné hodnoty. Tento trend je dán především anglosaským pohledem na účetní výkazy, které slouží hlavně investorům, jejichž pohled je zaměřen mnohem více do budoucna než do historie.

3. 1. 3 Přeshraniční fúze a zákon o daních z příjmů

Účetnictví vedené dle českých účetních předpisů³⁶ je základním východiskem pro stanovení základu daně. Koncepce rozhodného dne (den, od něhož se operace zanikající společnosti považují z účetního hlediska za operace provedené na účet nástupnické společnosti) byla převzata do daní z příjmů z účetnictví, kdy operace zanikající společnosti vstupují do daňového základu nástupnické společnosti v případě úspěšného provedení fúze.

---

³⁶ Zákon č. 563/1992 Sb., o účetnictví.

Pokud je rozhodným dnem první den kalendářního nebo hospodářského roku, pak pro podání daňového přiznání na daň z příjmů právnických osob platí standardní lhůty, tedy tři nebo šest měsíců po skončení zdaňovacího období. V daňovém přiznání jsou uplatněny všechny daňové náklady a výnosy dle uzavřeného účetnictví, a které vyplývají z realizovaných rozhodnutí účetních jednotek.

Je-li rozhodným dnem první den jiného měsíce než počátek kalendářního či hospodářského roku, dochází k tomu, že všechny zúčastněné společnosti jsou povinny sestavit účetní závěrku ke dni předcházející rozhodný den přeměny a současně zpracovat daňové přiznání na daň z příjmů právnických osob.

Daňové přiznání se podává také za období předcházející rozhodnému dni fúze, za které nebylo dosud daňové přiznání podáno, pokud není rozhodný den prvním dnem kalendářního nebo hospodářského roku. Toto daňové přiznání se podává do konce měsíce následujícího po měsíci, do něhož spadá den rozhodnutí valné hromady o fúzi.

Pro nástupnickou společnost platí, že zdaňovacím obdobím je období od rozhodného dne fúze do konce kalendářního roku nebo hospodářského roku, ve kterém byla fúze zapsána do obchodního rejstříku. Za toto období podává nástupnická společnost daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob.

Pokud by výše zmiňovaná fúze nebyla zapsána do obchodního rejstříku do konce kalendářního roku 2008, pak bez uzavření účetnictví k 31. 12. 2008 vstupuje zanikající i nástupnická společnost do dalšího účetního období.

Účetní závěrku nesestavují účetní jednotky k poslednímu dni účetního období po rozhodném dni, pokud se den zápisu přeměny společnosti uskuteční až v následujícím účetním období.

Pokud dojde k zápisu fúze v roce 2009, pak bude nástupnická společnost uzavírat účetnictví k 31. 12. 2009. Bude tak mít účetní období v délce trvání 19 měsíců (7 + 12).

Pokud by k zápisu nedošlo ani v roce 2009, pak bude nutno vše uvést do původního stavu, jakoby fúze nebyla vůbec připravována. Budou tedy u obou společností otevřeny účetní knihy (které se uzavřely k 30. 5. 2008) a obě zúčastněné společnosti musí mít účetnictví za rok 2008 samostatné a ukončené účetními závěrkami. K tomu je také nutno podat daňové přiznání na daň z příjmů právnických osob. Daň, která byla zaplacená v roce 2008, se započte na celkovou daňovou povinnost.

Přeshraniční fúze mohou svým účastníkům přinést mnoho pozitivního, mají však četná úskalí a to především v daňových dopadech. Jedním ze základních předpokladů efektivnosti procesu je vyloučení negativních daňových dopadů („daňová neutralita“).

Daňová neutralita fúzí je při splnění určitých podmínek zaručena směrnicí EU o fúzích. Důležitým požadavkem daňové neutrality přeshraniční fúze je absence zdanění skrytých rezerv. Případný rozdíl, o který tržní cena majetku zanikající společnosti převyšuje jeho ocenění pro daňové účely, se nedaní v okamžiku fúze, ale teprve při prodeji majetku. Směrnice EU o fúzích umožňuje, aby členské státy nezdanění skrytých rezerv v národní legislativě podmínily vznikem stálé provozovny přijímající společnosti ve své jurisdikci. Tuto podmínku převzala i Česká republika do zákona o daních z příjmů.

Skryté rezervy české zanikající společnosti jsou osvobozeny od daně z příjmů pod podmínkou, že budou přiřazeny stálé provozovně nástupnické společnosti v České republice. Stálá provozovna je institut daňového práva, který umožňuje České republice zdaňovat příjmy zahraničních osob. Zisky dosažené prostřednictvím stálé provozovny podléhají dani v České republice. Příslušné ustanovení zákona o daních z příjmů nenavádí tomu, že by stálá provozovna nástupnické společnosti vznikla pouze z titulu zániku české společnosti v důsledku přeshraniční fúze.

Pokud majetek nebude po fúzi přiřazen stálé provozovně, například proto, že ta nástupnická společnost vůbec nevznikne, skryté rezervy³⁷ vztahující se k tomuto majetku ze zdanění neosvobozuje. Znamená to tedy, že skryté rezervy budou zdaněny? Příslušné předpisy to přímo nepožadují, ale účetní předpisy stanoví, že přecenění majetku na tržní hodnotu pro účely fúze se promítne v rozvaze proti kapitálu. Což znamená, že skryté rezervy nevstupují do výnosů, a tedy ani do výsledku hospodaření, ze kterého se vychází při výpočtu základu daně z příjmů. Skryté rezervy se obecně nezahrnují do hospodářského výsledku při výpočtu základu daně. Zákon o daních z příjmů tak vyjímá z osvobození něco, co není do základu daně podle obecných pravidel vůbec zahrnuto.

Pokud se tedy přeshraniční fúze zúčastní společnost, jejímž jediným účelem je držba podílu, v nástupnické SE stálá provozovna v České republice nemusí vzniknout.

---

³⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Podmínka přiřazených skrytých rezerv stálé provozovně tedy splněna nebude a ani být nemůže.

I tak by však skryté rezervy neměly vstupovat do základu daně ani zanikající, ani nástupnické společnosti. Riziko opačného přístupu od finančních úřadů však nelze zcela vyloučit.

Na druhé straně je nutné zdůraznit, že pokud v důsledku fúze do SE zanikne česká firma a jsou splněny podmínky pro vznik stálé provozovny dle zákona o daních z příjmů a příslušné smlouvy o zamezení dvojího zdanění, v Se samozřejmě stálá provozovna v České republice vznikne. V České republice tak budou zdaněny příjmy přiřazené této stálé provozovně. Fúze do SE tedy v takovém případě nepřinese žádnou významnou úsporu na daních.

Pokud tedy v důsledku fúze se vznikem SE zanikne například výrobní společnost a ta nástupnická má sídlo v zahraničí, vznikne na místě zaniklé stálá provozovna evropské společnosti. Na každou stálou provozovnu by se při stanovování daňového základu mělo nahlížet jako na samostatnou jednotku.

Výsledné daňové zatížení SE v České republice by se nemělo významně lišit od zdanění české společnosti zaniklé v důsledku fúze. V každodenní praxi je pak nutné řešit řadu otázek, například přiřazení výnosů a nákladů stálé provozovně. Plnění přijatá a poskytnutá mezi jednotlivými stálými provozovnami nebo mezi stálou provozovnou a centrálou budou považována za vnitropodniková a náklady a výnosy vzniklé z tohoto titulu nebudou zohledněny v základu daně stálé provozovny. Tato problematika se ovšem týká nejen SE, ale všech zahraničních osob podnikajících v ČR prostřednictvím organizační složky. Globální ekonomika se bez zahraničních fúzí neobejde.

3. 1. 4 Převzetí daňové ztráty vzniklé v zahraničí

ZDP umožňuje převzetí ztráty, vzniklé zanikající společnosti v důsledku fúze v zahraničí. Prvním předpokladem je to, že převzetí ztráty je možné pouze při splnění podmínky, že majetek a závazky získané fúzí, s nimiž daňová ztráta souvisí a které se před fúzí nacházely v zahraničí, se po fúzi přemístí na území České republiky.

Převzít však bude možno pouze takovou ztrátu, která ještě nebyla využita žádným způsobem v zahraničí. Nelze tedy převzít ztrátu, která byla např. uplatněna jako položka odčitatelná nebo snižující základ daně v obdobích následujících po období, ve kterém

ztráta vznikla, nebo která byla kompenzována se zisky společností ve stejné (konsolidované) skupině ve státech, které umožňují skupinové zdanění (např. Rakousko).

Dále tato ztráta musí být upravena na takovou výši, jakou by vykázal tuzemský poplatník při uplatnění všech nástrojů tuzemského ZDP. Nelze tedy převzít např. takovou ztrátu, která vznikla v zahraničí v důsledku vysokých úroků z půjčky, pokud by zahraniční společnost neprošla tuzemskými regulacemi daňové znatelnosti úroků (tzv. nízká kapitalizace).

Další přitěžující okolností je skutečnost, že stanovení základu daně z příjmů vychází v České republice z účetnictví vedeného dle českých účetních předpisů. Přestože zahraniční subjekt zcela jistě vede podvojně účetnictví, je nutno zkontrolovat, zda neexistují velké rozdíly v účetních metodách. Jde např. o oceňování zásob, kdy metoda LIFO není v České republice dovolena.

Lze tedy konstatovat, že úprava zahraniční ztráty dle českých podmínek může být někdy nepřiměřeně nákladná a vždy zpochybnitelná ze strany správce daně³⁸.

Možností převzetí daňové ztráty v zahraničním daňovém právu – koncepcí a způsoby, jak by se správně měla převzít daňová ztráta, se zabývá celá řada odborníků a to nejen u nás, ale i v zahraničí. Podle Hirschlera³⁹ by měl být stát nástupnické společnosti zavázán k převzetí daňové ztráty, která vznikla před přeshraniční přeměnou zanikající společnosti. Nástupnická společnost je posledním právním nástupcem zanikající společnosti a přebírá také její tiché rezervy⁴⁰. Tyto tiché rezervy musí být také v budoucnosti řádně zdaněny. Tiché rezervy jsou zde brány jako rozdíl mezi účetní hodnotou majetku a tržním oceněním tohoto majetku, které budou zdaněny při prodeji daného majetku v budoucnosti.

Pro srovnání bych zde ráda uvedla např. bulharskou právní úpravu. Ta v podstatě zakazuje převzetí daňové ztráty právním nástupcem po fúzi, ať se jedná o nástupnickou existující nebo novou společnost. Z toho pravidla je jediná výjimka – pokud po

---

³⁸ Určitou možností snížení nákladů je využití editační povinnosti dle § 38a ods. 7 až 8 ZDP.

³⁹ Hirschler K. Anforderung an das Steuerrecht bei grenzüberschreitenden Verschmelzungen. EASTLEX, 2008, č.1.

⁴⁰ V rakouském daňovém právu se velmi často diskutuje otázka odkrytí/zdanění tichých rezerv, které vznikají ze zhodnocování majetku v čase či z jiných důvodů. Povinnost dodanit tiché rezervy je rozebírána také v návaznosti na odchod společnosti důsledku fúze do zahraničí.

příhraniční fúzi zůstane v Bulharsku stálá provozovna zahraniční nástupnické společnosti, pak tato stálá provozovna může uplatnit daňovou ztrátu, která vznikla bulharské společnosti zaniklé v důsledku příhraniční fúze. Pokud budeme zkoumat další státy, zjistíme, že česká daňová úprava není tak zcela vybočující. Zcela jistě nelze říci, že ostatní státy rády a ochotně dovolují přebírání daňových ztrát subjektům nástupnickým (viz tab. 1 – Možnosti přenosu daňové ztráty na právního nástupce v zahraničí)⁴¹.

Dle zákona jsou tedy přeshraniční fúze kapitálových společností připraveny podle zadání Evropské unie tak, aby nebránily a nijak neomezovaly volnost pohybu kapitálu mezi evropskými zeměmi, avšak je nutné se pozastavit nad otázkou, zda-li účetní a daňová legislativa nebudou spíše bariérou, která bude nadále bránit uskutečnění fúzí přes hranice. V dnešní době jsou daňové výhody spíše problematické a velmi špatně realizovatelné. Nemůžeme proto předem odhadnout, jak na tyto podmínky bude reagovat podnikatelská sféra a zda přeshraniční transakce opravdu oživnou a bude je možné s úspěchem realizovat, nebo zůstanou pouze zakotveny v kontextu příslušných zákonů.

Tab. 1 **Možnosti přenosu daňové ztráty na právního nástupce v zahraničí**

Stát	Uplatnění daňové ztráty vzniklé zanikající společností u právního nástupce
Chorvatsko	Ne
Polsko	Ne
Rumunsko	Ne
Maďarsko	Ano
Rakousko	Ano, ale pouze proti stejným činnostem, které vykonávala zanikající společnost
Slovensko	Ano

⁴¹ Zdroj dat: TPA Horwath.

3. 1. 5 Přeshraniční fúze ve vztahu k DPH

Směrnice o dani z přidané hodnoty neobsahují žádná specifická ustanovení ohledně postavení SE. Existence SE sice vychází přímo z legislativy EU, ale povinnosti týkající se uplatňování a vykazování DPH upravují lokální pravidla členských států a zavedení směrnice v národních právních řádech. Nedostatek harmonizace může vést k povinnosti uplatňovat odlišná pravidla a pak bude třeba prověřit lokální pravidla pro uplatňování DPH v zúčastněných členských státech.

Pro správné uplatnění DPH je také velmi důležité, zda nástupnická společnost bude pokračovat ve stejném nebo obdobném podnikání. Další dopad mohou mít fúze při vzniku SE na uplatňování pravidel pro úpravu odpočtu DPH při změně účelu použití dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. V členských státech se mohou výrazně lišit především lhůty, během nichž je třeba účel použití sledovat a případné změny promítnout dodatečné daňové povinnosti.

Pokud se v průběhu vzniku SE uskuteční emise cenných papírů, půjde o činnost, která nepodléhá DPH. Nárok na odpočet z nákladů s ní souvisejících by se měl vztahovat k celkové ekonomické činnosti příslušné společnosti. Další možností vzniku evropské společnosti je prodej jednotlivého hmotného majetku nové SE, respektive její lokální organizační složce. Přestože SE sídlí v jedné zemi EU a v ostatních případech podniká prostřednictvím organizačních složek, nevyhne se nutné registraci k DPH ve všech státech, v nichž bude provádět ekonomickou činnost.

Z hlediska českého zákona o DPH se organizační složka bude moci dobrovolně registrovat k DPH, bude-li poskytovat zdanitelné plnění, tedy především prodávat zboží nebo poskytovat služby. Takto registrovaná organizační složka bude muset dle příslušných pravidel podávat v České republice přiznání k DPH. Evropská společnost bude tímto způsobem postupovat v jednotlivých státech za své organizační složky v souladu s lokálními předpisy země, ve které budou registrovány k DPH.

Této situaci budou muset být přizpůsobeny příslušné počítačové programy, aby umožňovaly centrální přípravu výkazů pro DPH v různých zemích a současně i konsolidaci informací pro ostatní daně a účetnictví. Změna fungování v členských státech ze samostatné právní společnosti na organizační složku může přinést jak výhody a úspory, tak určitou administrativní zátěž z hlediska DPH, především v začátcích fungování SE.

4 Vyhodnocení analyzovaných operací

Daňové výhody na dani z příjmů právnických osob při fúzích jsou přiznány pokud:

- ❖ zanikající i nástupnická společnost je tuzemským poplatníkem a má právní formu akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným,
- ❖ zanikající společnost je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie a nástupnická společnost je tuzemským poplatníkem a má formu akciové společnosti nebo formu společnosti s ručením omezeným, pokud majetek a závazky, jež přešly ze zanikající společnosti na nástupnickou, nejsou součástí stále provozovny mimo území České republiky,
- ❖ zanikající společnost je tuzemským poplatníkem a má formu akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, nástupnická společnost je daňovým rezidentem v jiném státě Evropské unie a majetek a závazky, které přešly ze zanikající společnosti na nástupnickou společnost, jsou součástí stále provozovny nástupnické společnosti na území České republiky.

Daňové výhody tedy nejsou přiznány, pokud tuzemská společnost se sloučí se zanikající zahraniční společností a majetek této zanikající společnosti zůstane v zahraničí jako součást stále provozovny české společnosti. Tento případ není výjimečný, jelikož existují situace, kdy majetek ze zahraničí nelze „přestěhovat“ do České republiky (nemovitosti, podnik).

„Daňové ocenění majetku získaného fúzí – základní úprava k majetku nabytému ze zahraničí je doplňována do § 23, odst. 17 zákona o daních z příjmu. Zde je uvedeno, že při nabytí majetku a závazků tuzemským poplatníkem fúzí společností nebo rozdělením společnosti od poplatníka zahraničního se pro přepočet hodnoty majetku a závazků ne české koruny použijí kurzy devizového trhu vyhlášené Českou národní bankou k rozhodnému dni, pokud poplatník neměl stálou provozovnu na území České republiky. Stejný kurz se použije pro přepočet hodnoty uplatněných odpisů, opravných položek, daňové ztráty, rezerv, odčitatelných položek a obdobných položek uplatněných podle příslušných právních předpisů v zahraničí. Přepočtená zahraniční cena se použije pro veškeré daňové účely, např. pro ocenění zásob a neodepisovaného majetku.

Daňové odpisování – při nabytí hmotného majetku a nehmotného majetku (který nebyl součástí stálé provozovny na území České republiky) od zaniklého zahraničního poplatníka, pokračuje obchodní společnost na území České republiky v odpisování tohoto hmotného majetku a nehmotného majetku z přepočtené zahraniční ceny stanovené podle § 23 odst. 17, ze které zahraniční poplatník uplatňoval odpisy nebo odčitatelné položky obdobného charakteru v zahraničí: přitom hmotný majetek zatřídí do odpisové skupiny podle přílohy k zákonu o daních z příjmů a odpisuje rovnoměrně příslušnou sazbou stanovenou v § 31 ve sloupci označeném slovy „v dalších letech odpisování“. Odpisy v České republice lze uplatnit v úhrnu do výše rozdílu mezi přepočtenou zahraniční cenou a odpisy nebo odčitatelnými položkami obdobného charakteru, uplatněnými v zahraničí v souladu s platnými právními předpisy příslušnému státu⁴².

Z daňového hlediska existuje několik problémů, které s sebou přeshraniční fúze přináší. Například zanikla-li fúzi společnost se sídlem v České republice a její veškerý majetek (investiční a finanční majetek, pohledávky atd.) byl převeden na mateřskou společnost v Německu, a tato pak veškerý tento majetek vložila do nově založené společnosti v České republice, a jelikož tento podnik dále pokračuje v dosavadní podnikatelské činnosti, vznikla mateřské společnosti na území České republiky stálá provozovna, přičemž daňové souvislosti jsou následující:

- pravidla stálé provozovny umožňují stanovit základ daně odlišně od samostatné společnosti a to například rozdělením celkových zisků zřizovatele stálé provozovny, případně lze základ daně odvodit od nákladů stálé provozovny. Tuto možnost samostatná společnost nemá a při stanovení základu daně vychází ze svého účetnictví. U stálé provozovny lze takto (rozdílný způsob stanovení základu daně) z pohledu celé skupiny daňovou povinnost optimalizovat. To však platí pouze za předpokladu, že stálá provozovna vyvíjí tzv. aktivní činnost dle Smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi Českou republikou a Německem (výroba, obchodní činnost apod.). Jedině za takových okolností a v takovém případě podléhají příjmy stálé provozovny zdanění pouze na území České republiky a tyto příjmy jsou osvobozeny od dalšího zdanění u zakladatele v Německu. Jedná se o tzv. vynětí s výhodou progresu.

---

⁴² SKÁLOVÁ, J., ČOUKOVÁ, P. *Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti*. 1. vydání. Olomouc: ASPI, 2008. str. 237.

- V případě jiného způsobu zdanění u stále provozovny odpadá problém s převodními cenami mezi zakladatelem a podnikem v České republice. Oddělené společnosti v rámci koncernu jsou povinny sjednat stejné podmínky, které by byly dosaženy mezi nezávislými osobami, avšak s prokazováním této skutečnosti finančnímu úřadu bývají spojeny nemalé komplikace.

Z daňového hlediska se jako největší problém jeví ocenění aktiv zanikající společnosti a ocenění těchto aktiv pro účely vkladu do nástupnické společnosti. Především je zapotřebí dbát na výši daňových odpisů a daňových opravných položek, a to zejména v případě, že nedojde k vkladu celého podniku zanikající společnosti, ale pouze jeho části.

Bude-li společnost pokračovat v tvorbě zákonných opravných položek a rezerv v České republice, pak je vždy zapotřebí dodržovat podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách a to pro účely zjištění základu daně z příjmů a pak není možné přebírat a pokračovat v tvorbě položek vytvořených podle zahraničního právního předpisu. Zde pak dochází k absurdní situaci, kdy je sice umožněno převzít rezervy a opravné položky vytvořené podle právního předpisu jiného členského státu, ale není možné je v některých případech u české nástupnické společnosti uplatnit z důvodu, že při jejich tvorbě nejsou splněny podmínky stanovené českými právními předpisy. Toto převzetí je pak možné jen v případě, že převedený majetek, který se před fúzí nacházel v zahraničí, se po fúzi bude nacházet, bude přemístěn, na území České republiky.

4.1 Důsledky ocenění při fúzích obchodních společností realizovaných podle českých norem

Uvedená normativní ustanovení dovolují aplikovat ocenění v případě fúzí následujícími způsoby:

a) Podle ustanovení § 27 odst. 3 ZoÚ a § 54 vyhlášky č. 500, uskutečněné nové ocenění ovlivní hodnotu a strukturu majetku a závazků a současně vlastní kapitál dotčené společnosti, což se promítá cílově do zahajovací rozvahy nástupnické společnosti.

Rozvaha nástupnické společnosti

Aktiva		Pasiva	
Aktiva první zúčastněné společnosti		Vlastní kapitál první zúčastněné společnosti	x1
X		Závazky první zúčastněné společnosti	x2
Aktiva druhé zúčastněné společnosti		Pasiva druhé zúčastněné společnosti	
Aktivum 1	10 000 000	Vlastní kapitál (VK)	
Přecenění aktiva 1	200 000		30 000 000
....			200 000
....		Vk - Přecenění	500 000
			-100 000
			-400 000
			100 000
Aktivum N	20 000 000	Závazek 1	30 000 000
Přecenění aktiva N	500 000	Přecenění závazku 1	400 000
Aktivum N + 1	50 000 000	Závazek M	20 000 000
Přecenění aktiva N + 1	-100 000	Přecenění závazku M	-100 000
Σ Aktiv	X + 80 600 000	Σ Pasiv	X + 80 600 000

Jde vlastně o aplikaci obecné účetní metody koupě, při níž rozdíl z převzetí podniku (GW) vychází v nulové hodnotě.

b) Přecenění podle § 24 odst. 3 písm. a) návazně podle § 6 a § 7 vyhlášky č. 500 dojde ocenění celkové hodnoty podniku, respektive z hlediska obchodního práva čistého obchodního majetku zanikající společnosti dle posudku znalce. Jednotlivá aktiva a závazky zanikající společnosti zůstanou v původních účetních hodnotách a v aktivech nástupnické společnosti bude rozpoznán a vykázán oceňovací rozdíl k nabytému majetku, popřípadě při přecenění jednotlivých položek majetku nikoli závazků bude uznán a v dlouhodobých aktivech nástupnické společnosti vykázán goodwill podle § 6 vyhlášky č. 500. Viz následující příklad.

Rozvaha nástupnické společnosti – varianta 1

Aktiva		Pasiva	
Aktiva první zúčastněné společnosti	x	Vlastní kapitál první zúčastněné společnosti	x1
Aktiva druhé zúčastněné společnosti		Závazky první zúčastněné společnosti	x2
Aktivum 1	10 000 000	Pasiva druhé zúčastněné společnosti	
Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	10 000 000	Čistý obchodní majetek dle posudku znalce, původní hodnota v závorce	40 000 000 (30 000 000)
Aktivum N	20 000 000	Hodnota celkového přecenění podniku obsažená v čistém obchodním majetku	(10 000 000)
Aktivum N + 1	50 000 000	Závazek 1	30 000 000
Σ Aktiv	X + 90 000 000	Závazek M	20 000 000
		Σ Pasiv	X + 90 000 000

Tato varianta sice rovněž vychází z „obecné metody koupě“, ale je velmi problematická díky tomu, že sice uznává celkovou kupní cenu – tj. hodnotu čistého obchodního majetku po přecenění, ale přecenění jednotlivých aktiv a závazků je nahrazeno je souhrnnou, problematicky ekonomicky interpretovatelnou položku tj. opravnou položku k nabytému majetku. Problém je rovněž v tom, že metody vedoucí k ocenění čistého obchodního majetku jsou založeny na diskontování budoucích příjmů, zatímco odpisování opravné položky k nabytému majetku je nastaveno na lineární 180 měsíců trvající odpisování.

Rozvaha nástupnické společnosti – varianta 2

Aktiva		Pasiva	
Aktiva první zúčastněné společnosti	x	Vlastní kapitál první zúčastněné společnosti	x1
Aktivum 1	10 000 000	Závazky první zúčastněné společnosti	x2
Přecenění aktiva 1	200 000	Čistý obchodní majetek dle posudku znalce - VK do nástupce	40 000 000
Goodwill	10 000 000 -600 000	Struktura k Vk:	
		Původní výše Vk	30 000 000
		Fond z přecenění, popř. Hv z přecenění	+ 600 000
		Rozdíl z přecenění ČOM (podniku jako celku)	+ 9 400 000
Aktivum N	20 000 000	Závazek 1	30 000 000
Přecenění aktiva N	+500 000	Závazek M	20 000 000
Aktivum N + 1	50 000 000	Σ Pasiv	X + 90 000 000
Přecenění aktiva N + 1	-100 000		
Σ Aktiv	X + 90 000 000		

Obsah uvedené části tabulky není zahrnut do součtu, jen vyjadřuje strukturu VK z hlediska jeho vzniku.

Také v tomto případě je aplikovaná v podstatě „obecná účetní metoda koupě“, při níž za celkovou kupní cenu 40 000 000 byla získána aktiva ve výši 80 600 000 – 50 000 000, což představuje rozdíl 30 600 000, a celkový goodwill činí 9 400 000.

V praxi se lze setkat i s variantou 3 při mechanickém postupu podle odst. 2.4 ČÚS 011 – operace s podnikem. Tato varianta je věcně nesprávná a neměla by být akceptována.

Rozvaha nástupnické společnosti – varianta 3

Aktiva	
Aktiva první zúčastněné společnosti	x
Aktiva druhé zúčastněné společnosti	
Aktivum I	10 000 000
Přecenění aktiva I	+200 000
Goodwill	10 600 000
Aktivum N	20 000 000
Přecenění aktiva N	+500 000
Aktivum N + I	50 000 000
Přecenění aktiva N + I	-100 000
Σ Aktiv	X + 90 600 000

Pasiva	
Vlastní kapitál první zúčastněné společnosti	x1
Závazky první zúčastněné společnosti	x2
Pasiva druhé zúčastněné společnosti	
Čistý obchodní majetek dle posudku znalce, tj. VK a přecenění podniku	40 000 000 -30 000 000 -10 000 000
VK - přecenění	-200 000 +500 000 -100 000
Závazek I	30 000 000
Závazek M	20 000 000
Σ Pasiv	X + 90 600 000

Vidíme, že použitá interpretace platných účetních norem pro fúze může vést k nadměrné volnosti zobrazení procesu spojení podniků v zahajovací rozvaze, a to vede k nesrovnatelnému zobrazení výchozí finanční situace nástupnické společnosti. Vzniká zde obrovský prostor pro subjektivní hodnocení a v mnoha případech i manipulaci účetních informací v zahajovací rozvaze.

Varianty s promítáním přecenění do vlastního kapitálu nástupnické společnosti při stávající účetní i obchodně právní regulaci skrývají značné nebezpečí nekalého hospodaření v nástupnických společnostech. Vlivem přecenění se zvýší vlastní i základní kapitál nástupnické společnosti. Následně, s nepříliš velkým časovým odstupem nástupnická společnost rozhodne o snížení základního kapitálu a o výplatě tohoto snížení akcionářům. Podstatou takové výplaty je pak nerealizovaný zisk z titulu přecenění. Takové praktiky by měly být chápány jako nekalá manipulace.

4. 2 Uplatnění daňové ztráty

Jak tedy **uplatnit** daňovou ztrátu v České republice?

Daňová ztráta⁴³ vzniká, má-li firma ve zdaňovacím období, či období, za něž podává přiznání, daňově uznatelné výdaje vyšší než zdanitelné příjmy. Je vyměřena na základě podaného daňového přiznání obdobně jako daňová povinnost. Nejčastěji ve výši uvedené v řádném daňovém přiznání. V následujících obdobích pak představuje odčitatelnou položku od základu daně.

Možnost odečtení daňové ztráty není časově neomezená. Daňovou ztrátu můžete odečíst v následujících pěti zdaňovacích obdobích po období, v němž vám ji finanční úřad vyměřil. Je-li zdaňovací období totožné s kalendářním rokem a např. za rok 2008 vznikne daňová ztráta, můžeme ji použít jako odčitatelnou položku v některých z let 2009-2013. Limit pěti zdaňovacích období byl zaveden až od daňových ztrát vyměřených za období počínající v roce 2004. Pro ztráty vyměřené v dřívějších obdobích platí vyšší limit – se sedmi zdaňovacími obdobími. Proto například daňová ztráta za rok 2003 může být použita nejpozději v roce 2010, zatímco daňová ztráta za rok 2004 pouze v roce 2009. Časový limit, ve kterém lze odečíst daňovou ztrátu, je vázán jen zdaňovací období. Ztrátu lze ale odečíst i v období, za které se podává daňové přiznání.

Časový test není jediným kritériem pro odečtení daňové ztráty od kladného základu daně. Úskalím může být změna ve složení osob, které spoluvlastní firmu. Řečeno slovy zákona: které se přímo účastní na kapitálu či kontrole poplatníka.

Zákon o daních z příjmů za „podstatnou změnu“ považuje změnu společníků nebo členů družstva nebo změnu jejich podílu na kapitálu či kontrole poplatníka, které se v úhrnu týká více než 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv. Samozřejmě patří sem i změny, kterými získá společník nebo člen družstva rozhodující vliv. Došlo-li k podstatné změně, zjistíme porovnáním období, za které má být daňová ztráta uplatněna, s obdobím, za něž byla daňová ztráta vyměřena.

Zjistíme-li že ve firmě došlo v období, kdy si hodláme snížit svůj základ daně o daňovou ztrátu, k podstatné změně, neznamena to ještě, že si ji nemůžete odečíst. Byly-li totiž zdrojem tržeb vlastní výkony a zboží mezi příslušnými obdobími stejné činnosti, a to minimálně v 80 % výši, můžete si daňovou ztrátu odečíst.

---

⁴³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon umožňuje převzetí daňové ztráty v případě fúze. Výsledná výše daňové ztráty uplatněné jako odčitatelná položka v daňovém přiznání je však limitována. Nejprve výši, ve které může být daňová ztráta převzata, a následně výši, ve které může být uplatněna.

Z toho plyne, že i když dojde k převzetí ztráty, neznamená to ještě, že převzatou daňovou ztrátu je možné použít ke snížení svého základu daně. V případě fúzí lze převzít vyměřenou ztrátu v rozsahu zjištěném podle ekonomicky zdůvodnitelného kritéria.

Při převodu podniku nebo jeho samostatné části na společnost se zohledňuje ta část daňové ztráty vyměřené převádějící společností, která souvisí s převedeným podnikem nebo jeho samostatnou částí. Neprokážeme-li výši převedené daňové ztráty, stanoví ji finanční úřad v poměru vypočteném podle zákona o daních z příjmů. Je však nutné zdůraznit, že ztrátu není možné převzít, pokud by hlavním důvodem nebo jedním z hlavních důvodů pro fúzi bylo snížení nebo vyhnutí se daňové povinnosti. Finanční úřad zejména zkoumá, jestli pro transakci existují řádné ekonomické důvody, jako restrukturalizace nebo zvyšování efektivity činnosti společností, které se transakce účastní.

Výše převzaté daňové ztráty, kterou je možné uplatnit jako odčitatelnou položku, je také limitována do výše části základu daně vytvořeného ze stejných činností, jež byly zdrojem ztráty v období vyměření daňové ztráty. Příslušná část základu daně se stanoví podle poměru tržeb za vlastní výkony a zboží shodných činností a celkových tržeb za vlastní výkony a zboží u společnosti uplatňující převzatou daňovou ztrátu.

Je nutném dát pozor při přeměně společnosti sloučením nebo rozdělením. Zde je limit výše uplatnění ztráty podle shodných činností vázán i na ztráty, které byly vyměřeny nezanikající společnosti před přeměnou. Časový limit pěti zdaňovacích období je ve všech výše uvedených případech vázán na zdaňovací období, za které došlo k vyměření daňové ztráty.

V případě, když si nejsme jistí, zda si můžeme od základu daně odečíst daňovou ztrátu vzniklou před podstatnou změnou nebo zda lze odečíst převzatou daňovou ztrátu, využijeme možnosti závazného posouzení.

Svému místně příslušnému správci daně⁴⁴ podáme žádost o vydání rozhodnutí. Finanční úřad je povinen vydat rozhodnutí o závazném posouzení, které obecně pozbývá účinnosti uplynutím tří let od nabytí jeho právní moci. Žádost musí obsahovat i

---

⁴⁴ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.

přehled veškerých tržeb za vlastní výkony a zboží v členění podle činností vykonávaných poplatníkem v období, za které byla daňová ztráta vyměřena, a v období, za které má být daňová ztráta uplatněna jako položka odčitatelná od základu daně. Do žádosti nesmíme zapomenout uvést návrh rozhodnutí o závazném posouzení. Žádost o závazné posouzení odpočtu daňové ztráty od základu daně nepodléhá správnímu poplatku.

Jedním z mnoha problémů zákona o daních z příjmů je **otázka použití správného kurzu** pro přepočet zahraniční daňové ztráty, opravných položek a rezerv odpisovaného majetku. K uvedeným účelům se použije kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou a to k rozhodnému dni fúze společností. Pro takto stanovenou hodnotu je v ZDP používán pojem **přepočtena zahraniční cena**.

4. 3 Přeshraniční fúze a dopady z hlediska daně z přidané hodnoty

Jaká je odpověď na otázku, zda a **jak zachovat existující registraci k DPH**, či bude-li nutné ji zrušit a požádat o novou?

Odpověď na ní bude záviset především ne zvolené metodě vzniku, případně přechodu ne SE. Taková procedura může být nejen administrativně náročná a zdoluhavá, ale může mít i negativní dopady na cash-flow společnosti – v horším případě se DPH může stát nákladem (například kvůli povinnosti odvést DPH z dlouhodobého majetku při ukončení registrace).

Vznikne-li z mnoha společností ve skupině, které se musejí registrovat k DPH v zemi, do níž je dodáváno zboží, jedna SE s organizační složkou v každém státě, určitě se zlepší její fakturační toky, sníží se počet registrací k DPH a celkově se zjednoduší struktura. Protože však již nepůjde o samostatné společnosti, ale o organizační složky jedné SE, ta bude odpovědná za případné nedoplatky na DPH (související pokuty) v každé zemi, v níž jejich prostřednictvím podniká.

Bude dále třeba prověřit principy uplatňování DPH u transakcí mezi SE a její organizační složkou. Dodávky zboží mezi SE a její organizační složkou, případně mezi organizačními složkami, budou nejčastěji považovány za intrakomunitární přesun vlastní zboží. Přičemž poskytování služeb mezi těmito subjekty by vůbec nemělo být

předmětem DPH. Evropská společnost bude muset dodržovat pravidla jednotlivých zemí pro vystavování daňových dokladů, jejich náležitostí u uchovávání.

V souvislosti s prodejem zboží v EU se také budou muset vykazovat prodeje v souhrnných hlášeníh a pohyb zboží ve zprávách Intrastatu. Společnosti, které dovážejí nebo vyvážejí zboží ze státu mimo EU, budou muset zvážít i dopady celních předpisů – zejména v souvislosti s již vystavenými celními povoleními. To se bude týkat společností, které mají povolení používat zjednodušené celní postupy, například celní sklady, jednodušší vývoz či dovoz, aktivní zušlechťovací styk nebo dočasné použití. Je možné, že všechna tato povolení bude nutné změnit či zrušit a zažádat o nová.

V této souvislosti by bylo vhodné zažádat o jednotné povolení použitelné ve všech členských státech EU. Podobná situace je i u celních záruk, které jsou vázané na konkrétní právnickou osobu – bude třeba požádat o nové na jméno vytvořené SE. Odpovídající administrativní úkony bude třeba učinit i u registrací a povolení vztahujících se ke spotřebním daním. Na rozdíl od cel však tato oblast není natolik harmonizována a pro spotřební daň neexistuje obdoba povolení. Bude tedy třeba všechny registrace a povolení vyřídit pro každou organizační složku v příslušném členském státě.

Daň z přidané hodnoty a související dopady na zúčastněné společnosti by měly být jednou z oblastí, které je věnována pozornost při plánování vzniku a fungování SE. Podnikatelské prostředí by určitě také uvítalo jistou míru harmonizace této oblasti mezi členskými státy – například možnost vytvořit přeshraniční skupiny kvůli DPH. Vytvoření SE a nastavení procesů z hlediska DPH, cel a spotřebních daní přinesou jednorázové zvýšení administrativy při přechodu na nový model. Z dlouhodobého hlediska by se však měla snížit administrativa, která přinese pružnější obchodování SE ve všech členských státech EU. Vznikne-li z mnoha společností ve skupině jedna Evropská společnost s organizační složkou v každém státě, určitě se celková struktura zjednoduší.

5 ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo analyzovat ekonomické hledisko fúzí a to nejen důvody, které vedou k fúzím, ale také přínosy, pravidla a daňové dopady, co se přeshraničních fúzí týká.

Ekonomická podmínka fúze je dána logickou rovnicí, kdy očekáváme, že spojením dvou podniků, které mají určitou hodnotu, vznikne nový podnik s vyšší hodnotou. Je-li zisk kladný, je fúze ekonomicky zdůvodnitelná. Musíme však uvážit i náklady na fúzi, a jestliže i po započtení těchto nákladů je budoucí hodnota nové firmy vyšší, teprve pak je fúze ekonomicky zdůvodnitelná.

Hlavní motivy pro uskutečnění fúze jsou sice více než jasné: rozšíření trhu, upevnění pozice na trhu, získání tržní výhody a úspor, odstranění konkurence, spekulace v oblasti obchodování s vlastními akciemi, zisk, ale rozhodující je, aby prováděná fúze byla úspěšná.

Samotný proces fúzí je bezesporu velice náročný a je ovlivněn celou řadou složitých procesů. Je zapotřebí mnoho specifických znalostí a dle mého názoru, je také velmi důležité mít naplánovanou fúzi v ten pravý čas a nic by se nemělo podcenit.

Z ekonomického hlediska a co se počtu uskutečněných fúzí za rok 2008 a rok 2009 týká, jsem došla k závěru, že na tom byly fúze celkem špatně. Nejen v Česku, ale i v celém regionu střední a východní Evropy, došlo k poklesu uskutečněných fúzí a můžeme jen doufat, že v roce 2010 nastane obrát k lepšímu a společnosti, které mají v plánu fúzovat tak úspěšně učiní a to nejen v rámci spojení dvou českých firem, ale například spojením české s. r. o. a německé GmbH.

Jak vyplývá z výše uvedeného nástinu analyzovaných položek při provádění přeshraničních fúzí, s nimiž jsem se ve své práci setkala, tak nová právní úprava přeměn kapitálových společností je velice užitečná a umožňuje provádění přeshraničních fúzí, avšak účetní a daňová legislativa se jeví jako bariéra, která více méně brání většímu provádění fúzí přes hranice. Svoboda pohybu kapitálu v podnikatelské sféře mezi jednotlivými zeměmi zcela jistě oživila, avšak jejich realizace je velmi komplikovaná a nepřiměřeně nákladná.

Seznam literatury:

Knihy:

1. CARDA, J. a kol. *Lexikon účetních souvztažností od A do Z*. – Šebestíková V. část Podnik: kap. Fúze kapitálových společností. Praha: Verlag Dashofer, 2006. ISBN 80-86229-39-4.
2. DVOŘÁK, T. *Přeměny obchodních společností a družstev*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. 396 s. ISBN 978-80-7357-376-8.
3. MAŘÍK, P. *Koupě podniku jako součást podnikové strategie*. Praha: VŠE fakulta financí a účetnictví, 1997. 175 s.
4. MLÁDEK, R. *Světové účetnictví IFRS, USGAAP*. 3. aktualizované vydání. Praha: Linole, 2005. ISBN 80-7201-519-2.
5. PIROŽEK, P. *Možnosti managementu při akvizici firmy*. Brno: VUT– fakulta podnikatelská, ústav ekonomiky a MANAGEMENTU, 2001. 29 s.
6. SKÁLOVÁ, J., ČOUKOVÁ, P. *Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti*. 1. vydání. Olomouc: ASPI, 2008. 312 s. ISBN 978-80-7357-397-3.
7. ŠEBESTÍKOVÁ, V. *Účetní operace kapitálových společností*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 294 s. ISBN 978-80-247-2760-8.
8. VOMÁČKOVÁ, H. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí*. 4. vyd. Praha: Polygon, 2009. 552 s. ISBN 978-80-7273-157-2.
9. VAŠKOVIC, P., STORCH, R. *Vznik a zánik podniku*. Vysoká škola finanční a správní, 2005. 150 s.
10. ZÁKRAVSKÁ, L. *Fúze podniku jako důsledek globalizace*. Brno: VUT – Fakulta podnikatelská – ústav ekonomiky a managementu, 2004. 30 s.

Tištěná periodika (články z novin a časopisů):

1. ALEXANDER, J. *Prodej podniku, souhlas akcionářů a výklad § 67a ObchZ*. Právní rozhledy. 21/2006, s. 787-790, 2006. ISSN 1210-6410.
2. BALÁŽ, P. *Postavenie fúzií a akvizícií v globalizácii svetového hospodárstva*. Politická ekonomie. 4/2004, s. 485-502, 2004. ISSN 0032-3233.

3. BANNERT, V. *Strategickými akvizicemi k inovačnímu úspěchu?* Moderní řízení. 6/2005, s. 25-28, 2005. ISSN 0026-8720.
4. BEJČEK, J. *Spor o přínosy fúzí.* Právní fórum. 2/2006, s. 39-49, 2006. ISSN 1214-7996.
5. HARDING, D., ROVIT, S. *Fúze a akvizice: strategie úspěchu.* Moderní řízení. 12/2004, s. 121-128, 2004. ISSN 0026-8720.
6. JUŘÍK, P. *Evropské bankovníctví – fúze a akvizice pokračují.* Kapitál. 9/2005, s. 24-29, 2005. ISSN 1211-748X.
7. KAMENÍKOVÁ, K. *Finanční investování formou fúze.* Moderní řízení. 2/2004, s. 39-41, 2004, ISSN 0026-8720.
8. MUNKOVÁ, J. *Nariadení o kontrole spojování podniků č. 139/2004 ES* Právní rozhledy. 12/2004, s. 458-463, 2004. ISSN 1210-6410.
9. NERUDA, R. *K novému nariadení Rady o kontrole spojování podniků.* Právní rozhledy. 9/2004, s. 352-356, 2004. ISSN 1210-6410.
10. NERUDA, R. *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva 2.* Právní rozhledy. 13/2004, s. 498-502, 2004. ISSN 1210-6410.
11. OSSENDORF, V. *Některé daňové souvislosti s fúzí kapitálových obchodních společností.* Obchodní právo. 1/2003, s. 10-15, 2003. ISSN 1210-8278.
12. PIHERA, V. *Poznámka k „výkladu“ § 67a ObchZ.* Právní rozhledy. 2/2007, s. 66-68, 2007. ISSN 1210-6410.
13. PIROŽEK, P. *Management akvizice podniků.* Moderní řízení. 2/2000, s. 29-31, 2000. ISSN 0026-8720.
14. RAUS, D. *Fúze a akvizice na společném trhu ES a jejich posuzování z pohledu soutěžního.* Právní zpravodaj. 5/2004, s. 1, 4-9, 2004. ISSN 1212-8694.
15. SEIDEN, L, COLVIN, G. *Fúze a akvizice nemusejí být ztrátové.* Moderní řízení. 1/2004, s. 9-11, 2004. ISSN 0026-8720.
16. STAVINHOVÁ, P. *Přeshraniční fúze.* Obchodní právo. 5/2006, s. 12-20, 2006. ISSN 1210-8278.
17. ŠKAMPA, J. *Fúze obchodních společností a družstev, otázky přecenění majetku a závazků a jejich zachycení v účetnictví.* Daně. 7-8/2001, s. 2-9, 2001. ISSN 1210-8103.
18. VOMÁČKOVÁ, H. *Problémy českého účetnictví při fúzích obchodních společností.* In. : Sborník mezinárodní vědecké konference „Účetnictví a daně po vstupu České republiky, Polské republiky a Slovenské republiky do EU: Ostrava 8. 2. – 9. 2. 2005.

19. VOSOBA, P. *Akvizice není legrace*. Ekonom. 43/2002, s. 40-42, Praha, 2002.
ISSN 1210-0714.

Zákony:

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních spol. a družstev

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ČÚS pro podnikatele – č. 011 Operace s podnikem

Internetové stránky:

www.byznys.lidovky.cz

www.e15.cz

www.euro.cz

www.financninoviny.cz

www.legis.cz

www.patria.cz

www.tiscali.cz

www.ucetnisvet.cz